WOMEN'S WELFARE JOURNAL

MAY 1953

Price 3 ann

JOURNAL OF SOCIAL WELFARE

Compassion

—*By* S. Balachandar.

Women's Welfare Journal

PUBLISHED BY THE DEPARTMENT OF WOMEN'S WELFARE, MADRAS

Vol. IX | MAY 1953 | No. 5

IN THIS ISSUE

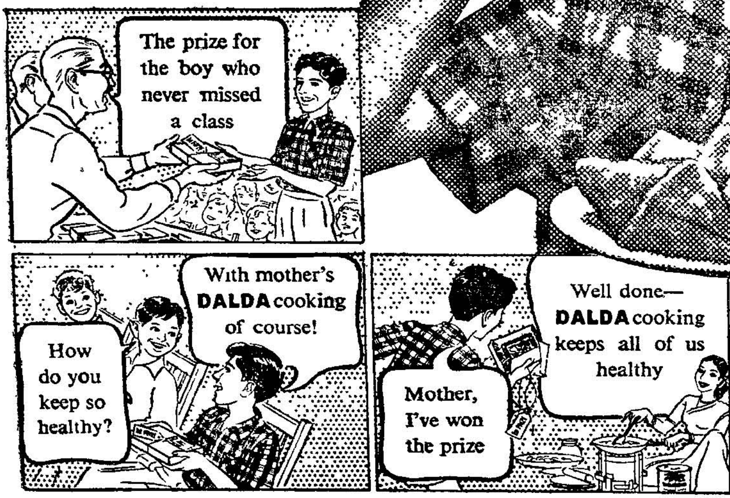
Cover page illustration : A powerful little picture of the Buddha in imperturbable meditation. In its dignity of composition and simplicity of design, this work in tempera has something in common with the best of the Indian tradition, especially with the Trimurti of Elephanta. The vertical arrangement of the figure against the horizontals formed by the background decoration and the folded legs tend to give the picture an air of peace and tranquillity.

—*Illustration by* S. DHANAPAL.

HERE'S WHY DALDA VANASPATI IS THE BEST VALUE YOUR MONEY CAN BUY

Happy and healthy all day long with the energy he gets from DALDA

WHY DO WE NEED VITAMINS IN OUR DIET?

For free advice write today to:

THE DALDA ADVISORY SERVICE
P.O. Box No. 353, Bombay, 1

By giving your family food cooked with Dalda you can be sure that they are getting the energy-making fat that doctors say everyone must have in the daily diet. Dalda is so economical in use, so pure, fresh and wholesome in the air-tight sealed tin.

DALDA

THE COOKING FAT THAT KEEPS YOU FIT

AVAILABLE IN 10 lb., 5 lb., 2 lb., & 1 lb. PACKS

HVM. 190-X68

"Our Hope"

DR. M. ANANT NARAYAN RAO

PROVERBS are terse and pithy sayings of wise men and women. Their observations and experiences of life are given to us as proverbs for our guidance and benefit. "Example is better than precept" is one such saying. How really true it is, as may be seen in the home where children are brought up. Children learn by emulating the example of the parents or older children in the home. Just as they learn the mother-tongue they imbibe their patterns of behaviour from their parents. From the behaviour of the children we can infer whether their bringing up has been good or not. The onerous duty of bringing up children in a good or correct way rests on the parents and in particular on the mother. The inculcation of qualities such as kindness, love, truthfulness, obedience, courtesy and the like may be said to make the children *human.* These qualities are learnt more easily at home than at school. Till a few centuries ago children in India used to be sent to a "Gurukul" or "Ashrama" to live with the Teacher. The teacher and his wife, who were spiritually minded, took into their home a limited number of pupils who lived as members of the family. The teacher and his wife by their own conduct and character developed in their pupils the same qualities in addition to imparting knowledge. The children entrusted to a Guru thus grew up into adolescents and adults endowed with the right qualities of character and conduct in addition to being equipped with knowledge which was calculated to make them useful members of society.

The capacity of children to understand and emulate differs from one to another and exceptions or "black sheep" are sometimes to be found. According to the proverb "Birds of a feather flock together" when the children finish their education and come out into society they tend to form groups or social circles which can be classified into good or bad groups according to their capacities to assimilate the good and the bad. Both the groups fully believe that the type of character each has developed is "good" and natural. An illustration from grey-hound racing will make the point clearer. Grey-hounds used in racing are taught to chase an artificial hare running on wheels. If a live hare were to be put before the grey-hounds they will not chase it. They have been taught only to chase a hare on wheels. Let us take a nearer example from films. A large number of films display crimes and criminals or gangsters. Young impressionable persons who see such films sometimes do learn to emulate the actions and behaviour of the screen criminals. What is in essence a make-believe or acting will appear to them as the norm of correct or "good" behaviour. They may even take to a criminal way of life being guided by purely animal instincts. They will fail to exercise what is called the discriminative faculty or "buddhi," which distinguishes man from lower animals and enables him to separate the unreal from the real. The proper functioning of buddhi implies a measure of self-control which avoids the following of pure animal instincts and confers on man what one can call "human dignity."

Do not let a moment glide by, for they who allow the moments to pass by suffer when they are consigned to hell—*Dhamma Pada.*

We all wish to lead a good life. What is life ? Life, as we understand it, is the succession of events from birth to death. The events can roughly be divided into three periods : youth, middle age and old age. During the period of youth we get the training for the subsequent periods. If the foundations for that period are good the remaining periods of life are good. The middle age is important because that is the time when individuals marry to fulfil nature's law of continuation of species and at the same time the knowledge they acquire enables them to train their children to be assets to society. Lastly we grow old and with it we have all the accumulated knowledge or experience of life which enables us to tell the younger generation the ills and pitfalls of life so that they can choose to make their lives good and happy by avoiding mistakes which are painful. Even in death the older generation leave behind them "footprints on the sands of time to make our lives sublime." They are so many fingerposts to us on the road towards "good life." This condition then is something beyond the old-age stage in life, becuase it remains even after the wise old people have departed from the world and are forgotten. That reminds us of another old adage : "Self-help is the best help." It means that *our own sincere efforts* are needed to enable us to reap the benefits in following the "foot-prints" of those that have been before us. We have to *practise* what we have learnt from the elders and that alone will enable us to rise above the masses. "One ounce of practice is better than a ton of theory," is another proverb which indicates that sincere effort alone counts in our struggle towards perfection.

Certain events in our life are influenced by others outside the family and they are our friends. Friends are of two denominations generally speaking—good or bad. Our association with such has given rise to the proverb, "A man is known by the company he keeps." We shun the company of bad men and women *instinctively*, but if in spite of it we contract their friendship we explain it away by saying that we did so by force of circumstances. Usually the circumstances are of our own making. We shun the wicked because they have lost self-control, that is to say they have succumbed to the animal instincts and therefore they lack in human dignity.

The source of evil and the source of moral perfection are in ourselves. If one succeeds by self-help or sincere effort to neutralise or overcome the uncontrolled mental activities, misguided ambitions and the like the source of evil disappears and in its place blossoms the source of moral perfection. When the phenomenal Sun arises the darkness of night cannot make itself felt because it is lost in the radiation of light. Similarly, when the psychological Sun called 'moral perfection' dawns the evil or ignorance in man cannot make itself felt—it is lost even as darkness before the sun. Men in whom moral perfection is seen at its height are said to be more advanced than we. Such men are looked upon as great teachers because they have told us that there is something Eternal in man and have shown us the path to experience or realise "It.".

"Man" know Thyself" is what the great teachers have said but how many of us have attempted to find its deep meaning ? To understand it one has to dive deeply within oneself. This dive or introspection leads to a fight in which the higher nature vanquishes the lower nature, that is to say, the spirit succeeds in vanquishing the body. Very few among us are willing or are able to take up the fight and from among them fewer individuals emerge successful. The successful ones are the Saints or men who have realised, who are the advance examples of men in whom a "mental or psychic evolution" has taken place. Buddha, Jesus Christ, Meera Bai, Shri Ramakrishna, Shri Ramana and such others are examples of this type. They analysed the mind with its own help and in that study they discovered and experienced *Something* beyond the mind and the senses. Anything transgressing the mind cannot be described in words because words are only of the mind. They also found that the *Something* is very powerful and eternal and this was called "God", "Self," "That," etc., in the same way as an unknown quantity is named "x" in mathematics. They went further to say that our own "Self" is "That" or "Thou art That." Divinity is our true

(*Continued on page* 215)

Just as a royal chariot gaily decked falls to decay, so grows this body old—*Dhamma Pada.*

Are Our Women Advancing?

S. R. Venkataraman
(Secretary, Servants of India Society)

War has drawn women from home

THE World War No. II not only changed the normal home life of the people, but brought the Indian Woman out from her sheltered home life into the larger arena of public life to play an important role in the man depleted home front.

They have proved their worth. Many women who were thus drawn out have occupied with ability and distinction several administrative posts and have also acted as petty officials in the offices. The Women's Auxiliary Córps of India drew to its fold several educated young women and the training they had in that war-born organisation gave them the courage, confidence and experience to compete successfully with men in other walks of life as well. Thus the new all pervasive spirit engendered by the last war has pitted the woman against the man as his successful competitor in the political, economic and social life of our country. A few individual women have, also filled with great credit to themselves high posts in our Government, one as an Ambassador abroad, another as Governor of a Province, and several others as Ministers and Deputy Ministers at the Centre and in the States. In several departments of the Government of India, women, who have shown their mettle as pioneering social workers and organisers are now holding responsible posts and are determining high policies of state and executing them. The illustrious example of these women may lay the flattering unction to our soul that our women have come into their own, enjoying with men equal status and opportunities to lead a purposeful life.

One swallow does not make a summer

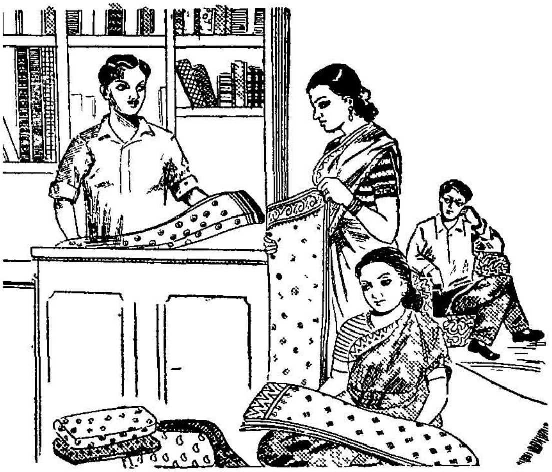
But the noble example cited above should not be taken to mean that our women, even a small fraction of them are as progressive as their sisters, who have achieved distinction in one walk of life or another. For one such distinguished woman, we have at least a million women whose outlook on life, and conditions of living are nothing but sub-human and sub-normal.

Women and our home

In the sphere of life which is the exclusive domain of woman, namely the home life, it is regrettable that our present day women are not devoting their time and attention to the building up of a home life and developing a new outlook on life based on a proper sense of values, consistent with the principles of simple living and high thinking. This is all the more necessary if the objects of the community project and the recommendations of the Five-Year Plan are to be realized. For without women's sympathy and their understanding of our country's stupendous problem of building a self-sufficient, strong nation, and without the active co-operation and help at home and outside, we cannot hope to achieve our goal. Women can contribute successfully to the task that lies ahead of us, if they in their own domain over which they hold undisputed sway, namely, the home, play their part with understanding, intelligence and patience, and provide the atmosphere and the tempo to enable not only their husbands but all the members of her entire family to play, each one individually and all collectively, their part in the building up of a new Society.

Foremost among the qualities that women should develop is economy and thrift in every thing she does. The tendency to purchase anything that strikes one's fancy, articles that glitter and shine, and are not required for our normal daily life, should be shunned. Unfortunately the tendency to ape the rich and to live beyond one's means just to measure up to those high up in social scale, is of doubtful value and this must be driven home to all

women. There are several middle class women, who would not tolerate a day's delay, if a saree, new in its design and colour, is not bought for her by her husband even while her wardrobe is cramped and crying for some breathing space.

It is strange that this extravagant habit among women, who are usually supposed to be the exclusive repositories of the virtue called thrift, should have become universal, resulting in wasteful expenditure, economic mal-adjustment and disharmony in several families. Here is an instance which I must share with the readers. A person whose monthly income is about Rs. 1,000 bought a Kanjeevaram Silk Saree worth Rs. 250 for his wife. His sister who accompanied him to the cloth shop came home also with a saree costing Rs. 250 and coolly told her husband, whose monthly income was less than the cost of the saree, that the saree was cheap and it was worth really Rs. 300 and because of her brother, she got it for Rs. 250, and that he should pay the bill and enjoy seeing her wear it. The man paid the price through his nose, drawing money from his Provident Fund Deposit.

The mania for vessels is another menace to domestic peace and harmony. It has become a regular hobby with middle-class women. The street hawkers of 'ever-silver' and brass vessels have a roaring trade. They follow the barter system and in exchange for vessels they take all kinds of silk and lace cloths, tweed and serge coats. For an 'ever-silver' vessel costing Rs. 10 or 15, a rich woman barters away a 4-year old silk saree costing Rs. 100, a little faded in colour but still useful for wearing at home for some years. Her neighbour, who is not so rich but is anxious to vie with her, barters away her husband's 4 year-old wedding serge-coat costing Rs. 30 at least now for an 'ever-silver' cup, and broadly smiles at her rich neighbour's wife, soliciting approval. For is not imitation the sincerest form of flattery ? When their husbands come to know of these transactions and question their wisdom and economy, there is a torrent of arguments which is irresistible in its force. They say the clothes are likely to be eaten away by white ants, or the rats are likely to tear them to pieces, when they will have to be thrown into the dust-heap as a dead loss. Neither the white ant nor the rat can do any mischief with the ever-silver vessels. "When there are guests at home we can serve them in these 'ever-silver' vessels which are brighter than silver, unbreakable and ever so much cheaper than real silver." says the housewife. The poor soul of the husband in utter chagrine has to reconcile

Let me be to the Eternal Goodness what a man's hand is to a man.

itself to the new economic theory propounded by his wife.

Our feeling of nationality suffers diminition when the culinary habits and food tastes of people inhabiting different parts of the country differ from one another.

The rice-eating southerner has to rise to the occasion by yielding a small place to wheat in his diet

No Tamilian will take anything but his rice and sambhar, an Andhra will be miserable without his 'Nice Gonkura' and 'Avakkai Pindi.', no Malayalee will be in his element, if he misses his 'Aviyal', 'olan' and 'kalan.' Our tenacity to our food habits lands us very often in a national crisis of the first-class magnitude. Thus a change in our food habits is imperative on health, national and international considerations. Wheat is supposed to be more nutritious than rice. Supplementing our rice diet with wheat will make our diet more balanced. Some of the diseases due to mal-nutrition may be avoided. When we are faced with rice shortage, foreign nations come forward to give us wheat. But people in South India do not want it, for more than one reason. One is, they merely do not want wheat, but want rice and rice alone. This objection is largely placed on prejudice and ignorance. The second objection is that many in the South do not know how to prepare wheat dishes, and the third reason is that preparation of wheat dishes is more laborious than cooking rice. The fourth objection is that wheat is more costly than rice. But for a thing which has certain advantages, we must be prepared to undergo some sacrifice and suffering. India for some years to come may not be able to produce all the rice she may need. Even imports from Burma, Indo-China and Siam may not satisfy her needs, and there are only a few countries in the world which can export rice to India in case we want it. But that is not the case with wheat. It is an international grain even as the English is the international language. We can easily get wheat from Canada, America and Australia at a cheap price at any time in sufficient quantities. Besides, we can get wheat from other states of India as well. Our adoption of wheat as an article of diet will also strengthen our feeling of nationality. So, taking all these into consideration, it is better that our women change their attitude to wheat and include it in an ever increasing measure in their food. It is also said that those who eat wheat do not produce many children. This will help family limitation also! All these considerations should weigh with those who doubt the value of wheat as an article of diet. Our women therefore, must learn to prepare wheat dishes and include it in their daily routine. It must be their responsibility to make wheat dishes acceptable to the members of the household.

(*Continued from page* 212)

nature, the very core of our existence, but, it is covered over with animal instincts which are the nature of the body. If, therefore, the nature of the body is vanquished what remains is the Spirit or Divinity which shines by itself.

Jesus Christ said "I and my Father are one" and to us it sounds identical with the line, "The child is father of the man". Biologically speaking the father lives in the child; spiritually speaking Christ's words are equivalent to "Thou art That." Most of us take the proverb to mean that the children of to-day replace us as elders of tomorrow, or the citizens of tomorrow. This interpretaion of the proverb gives us a warning that we should by our own good example help our children to build up their character so that they become human in the real significance of the word. Social work has been fairly successful in reforming the delinquents into good people, the good into better people and the better into the best thus helping everyone to understand human dignity. This is the seed of spirituality in man the sprouting of which is so necessary for the type of evolution the advance examples of which have appeared in our midst from time to time as Great Teachers. Social service as we see it is progressing towards that goal.

Let no man think lightly of sin, saying in his heart, 'It cannot overtake me'—*Dhamma Pada.*

Appearance

SWAMI M. IRUDAYAM.

TO a group of college academy girls reminding them of the importance of a neat and clean appearance, correct posture and graceful carriage, were I to suggest the exercise resorted to by many movie queens, of walking around for some time each day with a good-sized book balanced on the head, I am sure the advice will be taken so literally that the class intermissions that day would become hilarious book-balancing side shows.

Extremely important is appearance; health, cleanliness, dress, grooming, your walk, your gestures, your bodily activities. Though the body is not to be pampered, painted and paraded to excess, it is still the co-partner of your soul, a helpmate to loveliness of the spirit. I do not mean to turn a beauty expert or health adviser, but I do maintain that every-one of us has the obligation of appearing at his or her sensible best, especially in the company of others.

A gracious appearance is but the soul shining through. It is an inner loveliness glowing from the windows of the eyes, the face and the figure. Rouge and diet, dress and perfume help. They do not make this loveliness. Some are born with it; others just as numerous, develop it.

How much more meaningful the bulging muscles of the growing boy and peach-cream complexion of the girl reaching up to woman-hood, when health and strength and beauty are looked upon as blessings, lawful ambitions and good qualities.

In this regard, a picture comes to my mind, a word picture said to have been penned on the spot where Jesus began His ministry by one Publius Lentulus, Governor of Judea. It was addressed to the Roman Senate in line with the Governor's duty of reporting to the Emperor any noteworthy event during his office:

"There appeared in these days a man of great virtue, named Jesus Christ, who is yet among us; of the Gentiles accepted as a prophet of truth; but His disciples call Him the Son of God. He raiseth the dead and cureth all manner of disease. A man of stature some-what tall and comely, with a very reverend countenance, such as the beholder must both love and fear. His hair the colour of a chest-nut full ripe, plain to the ears, whence, down-ward, it is more oriental, curling and waving about his shoulders. In the midst of his fore-head is a partition of his hair; forehead plain and very delicate; his face without spot or wrinkle, beautiful with a lovely red; his nose and mouth well-formed; his beard thick, in colour like his hair, not over-long, his look innocent and mature; his eyes grey, quick and clear.

"In reproving he is terrible, in admonishing, courteous and fair-spoken, pleasant in conver-sation mixed with gravity. It cannot be remembered that any have seen him laugh, but many have seen him weep; in proportion of body most excellent; his hands and arms most delectable to behold; in speaking, very temporate, modest and wise, a man of singular beauty, surpassing the children of men".

Doesn't He fire your imagination? Doesn't He seem to be sitting beside you while you read? That is Jesus, the man; look at Him long and lovingly. Burn into your brain that picture of Him. See Him as you walk, see Him as you play, see Him as you pray, see Him as you sleep—the loving and lovable Jesus. Do everything, say everything as He would do and say it. Be like Him in the neatness of your dress, in the cleanliness of your body, in the kindness of your expression, in the calmness of your actions. Then you will have a gracious appearance.

Position of the Widow •

DR. S. N. VYAS, M.A., Ph.D.

VAIDHAVYA or widowhood was the greatest calamity that could befall the married woman of high pedigree. The death of the husband preceding her own was a signal misfortune for the wife. Once a widow, a woman considered herself to be henceforth without joy, without hope, without a protector, plunged into the ocean of grief. With the departure of her husband, her guileless friend, refuge lord and object of spontaneous affection, all prospects of honour and happiness vanished for ever for the wife. "A woman surviving her departed husband, notwithstanding the possession by her of sons and ample means of subsistence, is always styled by the wise as nothing but a widow". To become liable to this appellation was something most dreaded by women folk.

Widow—Burning

The custom of *Sati* or self-immolation by the widow on her huband's pyre has little authority from the Ramayana. The epic, however, both knows and ignores the practice. The mention of a woman "adorned and wanting to die and obtain final happiness" and the heroine's own remark that she is not *Sati* (the technical term denoting a woman willing to undergo *Sati*) although separated from her husband, show an acquaintance with the custom of generally not allowing women to live when deprived of their husbands, although it did not obtain in the case of the chief characters of the epic. None of the wives of Dasaratha or Ravana is represented as accompanying her husband on the pyre. At the death of Dasaratha, Kausalya in her lamentations exclaims that as a *pativrata* she would enter the burning fire embracing the body of her husband; but soon *Vyavaharikas* or persons well-versed in worldly conduct get her removed from the scene. This clearly shows that the practice of *Sati*, though not totally unheard of, was not accorded the stamp of social sanction and was not esteemed in the eyes of sensible people. Again, Dasaratha, in asking Kaikeyi to rule over the Kingdom as a *Vidhava* after his death, did not evidently envisage her turning a *Sati*.

In the age of the Uttarakanda, however, we find a clear reference to the practice of self-immolation by widowed women. Vedavati relates to Ravana the story of her mother who gave herself up to be burnt in the flames along with her dead husband, Kusadhvaja. This is the only example of an actual *Sati* in the entire epic. Scholars tend to regard this story as more legendary than historical. Besides, this solitary piece of evidence becomes unreliable in view of the several occasions the epic has of introducing widow-burning, and yet where it is completely ignored.

In the Ramayana, women refrain from suicide, although they generally threaten to kill themselves when disappointed. They mention, as means of executing their threats, hanging, fire, water and poison, but they always continue to live. The mere expression by Tara of her desire to follow her husband and that by Sita of her intention to die at the (illusory) death of Rama, cannot be connected with the custom of *Sati* and only constitutes the first outbreak even of womanly over-wrought feelings. Similarly, the fear of Hanuman about Rama forsaking her life in the event of the death of Sugriva, is a far cry from *Sati*, since among the Vanaras the widow not only survived her husband but also contracted a semi-marriage with her brother-in-law.

Widow—Remarriage

Among the Aryan widows, the question of their re-marriage did not normally arise in view of the solemnity and irrevocability of the marital tie, here or hereafter. The passage in the Aranyakanda, where Sita hints that

Laksmana wants Rama to die so that he himself may get her for his wife, is believed by some scholars to presuppose the Aryan widow's re-marriage with her brother-in-law s a matter of course, the younger brother taking the wife of the élder brother. But this surmise is without concrete evidence; and the Aryan widow is everywhere depicted as leading a bereaved existence throughout her life. In fact, whenever the poet wishes to depict the forlorn condition of any particular object, his apt standard of comparison is a widow. Sita rightly warned Ravana by pointing out particularly the dismal prospect of Lanka pining away like a widowed woman when its lord, Ravana, would be slain for his crime of stealing another's wife.

Among the Vanaras, however, the prevalence of widow-remarriage must be accepted as a matter of course. Tara at the death of Vali bewails her widow's lot, but after Vali is cremated, the new king Sugriva makes the widow his wife and loves her greatly. She seems to be most tenderly attached to her husband's murderer and even takes on herself a difficult mission. Her son at least is not pleased with the new alliance, but he blames only the uncle. That here the wife of the dead foe fell as natural booty to the conqueror is probably a reflection of the primitive conditions surviving in the age. But it should be noted that though Tara was entrusted to the care of Sugriva (iv. 22. 14), her son Angada had to be specially placed under the protection of his uncle, for Tara did not undertake to be responsible for the upbringing of Angada (IV. 21. 14). This fact proves that among the Vanaras the widow had no hold over the property or children of her husband. Moreover, the custom of marrying the widow did not extend to the elder brother. It was an offence if the elder brother lived with his younger brother's wife. It was for this offence that Vali had to die.

Among the Raksasas of loose morals, widows generally found another mate, whether through regular marriage or promiscuous cohabitation. Thus we find Surpanakha, the sister of Ravana and the widow of the demon Vidyujjihva, passionately appealing to Rama to marry her. Ravana had forcibly introduced into his harem several beautiful widows after slaying their husbands.

General Attitude

The Aryan widow of ancient India, although shut off from a new marriage and thus left to waste herself in interminable widowhood, was in other respects quite an object of affection and regard in her own house. The widow who was not left childless had something for which to live and for which she was assuredly often glad to live on; and, given the beautiful relations of the children to the mother, it was generally found that she was treated with respect and consideration in the family. The widowed queens of Dasaratha led an honourable existence, receiving profuse courtesy and reverence at the hands of their sons and daughters-in-law. They lived a comfortable life in the royal palace, engaged in many pious observances; and their wealth and riches evoked the curiosity of the Vanara ladies. The widowed mother was deeply loved by the son and daughter-in-law. Sita in the forest prays to the *Nyagrodha* tree to enable her husband to complete his vow and return to his mother Kausalya. Ravana's love and affection for the widowed Surpanakha and his placing her under the guardainship of Khara, shows that the childless widow was well protected.

There is no evidence to indicate that the presence of the widow was held undesirable on auspicious or festive occasions. Among those who welcomed Rama on his return from the forest exile were his widowed mothers, and Rama duly offered his respects to them. They received obeisance also from Sugriva and other Vanara chiefs. The toilet of Sita for the coronation ceremony was carefully executed by her mothers-in-law. At the coronation of Satrughna on the throne of Madhupuri, the auspicious and propitiatory rites were performed by Kausalya, Sumitra and Kaikeyi. When, at long last, the queens of Dasaratha breathed their last, it is stated that they did so full of honours and religious merit, surrounded by their sons and grandsons and tenderly remembered by them by periodical distribution of charity for the spiritual weal of their departed mothers.

For never in this world does hatred cease by hatred; hatred ceases by love; this is always its nature—*Buddha*.

Poultry Farming

C. V. Chelam, B.A., B.T.

POULTRY farming is not only an interesting hobby but also a paying leisure-time occupation. Many keep poultry but very few have any idea as to how to manage it and profit by it. If a person is really interested in his farm and birds, he is never tired of them. On the other hand, I feel, one can spend weeks and months observing a flock of really good birds, their beauty, their preferences and prejudices, their instincts and habits. However, in India, it so happens that one gets easily upset and disgusted because death by disease or otherwise overtakes the flock and within the course of a year, if not a month, he finds himself deprived of every bird he had. This is mainly due to ignorance and the unscientific way which the birds are kept. What is the remedy? How are we to make poultry farming paying and profitable?

The defect lies not only in the enthusiastic novice but also in the stock he starts with. The common country fowl which is found in many Indian homes is hopeless. Imagine the miserable tiny country eggs and compare them with the beautiful 3 oz. eggs of the leghorn. Consider the average 200—250 eggs which a good bird lays in a year with the 60—70 diminutive ones the country hen lays in a year. Then again, there is the inherited tendency to disease in the country fowl as opposed to the healthy pedigree of a good bird. It is but common sense that one who desires to keep fowls must keep the best birds available.

Site.—Before stock is acquired, the question of a suitable site to keep the birds, confronts us. Most of our backyards are good enough if kept dry, well drained and cool. Whether it is to be a backyard poultry farm or a large-scale farm, it is important to have a site, well drained, dry, shady and not too hard. Having selected the site, it is necessary to have it fenced to keep away destructive intruders and disease-carrying fowls from the neighbourhood.

Hatching.—For the beginner, it is better to purchase an incubator (a machine to hatch eggs) and with country eggs. Artificial incubation has several advantages over the natural method. Some of the defects in following the natural method are :—

(1) Each setting is limited to the capacity of the clucking hen,

(2) the laying period of the hen is cut short by about three months for every hatch,

(3) there is a likelihood of ticks, lice, mites, roundworms, etc., giving trouble,

(4) the hen may die during the period and the eggs get cold and die before a suitable clucking hen is found to replace the dead one,

(5) nervous hens break eggs,

(6) some hens break and eat the eggs,

(7) fighting may cause damage to brood, and

(8) the time taken to attend to one brooding hen, hatching a few chicks, is enough to attend to an incubator hatching hundreds of eggs.

The beginner should study carefully the instructions that accompany the machine and follow them. Having acquired the ability to manipulate the machine, one should procure eggs from pure bred stock and hatch them.

The eggs selected for hatching should be the best, neither too big nor too small ; neither, too round nor oblong. They should be, as far as possible, not older than ten days in winter and three days in summer. The eggs set for hatching should not be broken or addled. Eggs received from a long distance should be allowed to rest for 24 hours before setting.

As rain breaks in upon an ill-thatched hut, so passion breaks in upon the untrained mind—*Buddha*.

During incubation it is necessary to take the following precautions :—

(1) Put the eggs in even rows. Avoid overcrowding. Keep enough room for turning and safety in hatching.

(2) Mark the eggs differently on both the sides. This will enable you to test whether they are turned properly.

(3) Do not keep closely allied breeds of eggs in the same tray.

(4) Avoid, if possible, filling by instalments.

(5) Never jerk the machine.

(6) Avoid loud sounds and light flashes in the room.

(7) Leave the eggs alone for the first two days after setting. Then turn them half way twice daily.

(8) Test the eggs every five days and remove infertile, addled, broken or dead-in-shell-eggs.

(9) Stop turning on the 18th day. Put back curtains.

(10) Allow the eggs to cool a bit every day (one degree to two degrees) and take a bit of fresh air for five minutes in the first week, ten minutes in the second week and fifteen minutes in the third week.

Baby chicks.—When the chicks are hatched it is necessary to transfer them to a brooder (a box-like house which may be kept warm). The temperature in the brooder is to be maintained at about 100°F. A small bordered run with ½" wire mesh top will give more room and freedom to the chicks. In this run an automatic chick fountain and a chick-feeding trough are to be kept. It is to be noted that chicks require no food for 48 hours after they are hatched. When food and water are provided, it is necessary to see that chicks do not get chilled by wading in water. Drinking water and food should be free from all foul matter and germs. A good sized run is about 3 feet square and 9 inches high. The run should be shifted to a fresh place every day.

Feeding the chicks.—Avoid overfeeding. "Little and often" is the golden rule in rearing chicks. It is a good thing not to keep food always in front of the chicks. At each meal, just give them as much as they would eagerly eat. Then remove it. Good baby chick food may be prepared by mixing equal parts of crushed wheat, barley and maize. This may be wetted with milk, cod liver oil, curd or water. During the first week, six feeds (each of ten minutes duration) are required. Afterwards they may be reduced to four feeds a day. When the chicks are a month old, grit, carbon, green-food and fish-meal may be given with good results. When the birds are three months old, separate the cockerels from the pullets and reduce the feeding to three times a day. Cockerels not required for mating purposes may be caponized, fattened and sold for table purposes.

Adult birds.—Breeding birds for purposes of show or exhibition, is a specialist's job but most of us are concerned with, and feel interested in, the breeding of utility birds. Utility birds are kept for their eggs and the laying capacity is the most important factor. Next comes the suitability for table purposes. Light breeds are usually good layers but they are not good for table purposes. The average man, therefore, prefers to keep dual fowls. These are moderately good layers and are at the same time good for table. As an example, the Rhode Island Red may be mentioned. But as layers, the leghorn family tops the list. In either case, only eggs from the best layers are to be hatched. It is necessary to know how these adult birds are to be housed, how they are to be fed and how they are to be kept.

Making up a Breeding pen.—In selecting birds for a breeding pen, discard all weaklings and mismarked ones. Select only strong, vigorous birds. If the breed is a heavy one, one cock is to be allowed for every six pullets. Eggs are usually fertile after three days of mating.

The house should be 7 feet long, 5 feet wide and 6 feet high and should be in a yard of enclosure 6 feet by 24 feet. In hot places, it is preferable to keep the whole front of the house open (covered with wire mesh and not with wood or plank). The wire net fencing enclosing the yard should be 6 feet high. This will prevent the birds from flying over the fencing and

Weeds are the bane of fields ; desire is the bane of this mankind—*Dhamma Pada.*

getting mixed up. A door should be provided to allow the attender to enter. Troughs and hoppers for soft mash feed, dry grain feed, oyster shell, grit and carbon must be included in the equipment. A large automatic water fountain which makes available fresh, cool drinking water to the birds is necessary. The house is to be free from ticks and lice, and for this purpose it is necessary to spray and lime-wash the inside periodically. A tick proof perch has to be provided not only to avoid ticks but also to prevent corns and keep the birds free from dirt and soil. As the stock increases, more pens can be added. It is to be noted that fowls lay eggs even without mating, and where large numbers are kept for selling eggs for table purposes, they lay better without mating. In such a case, large colony houses may be used for housing and the area of the pen increased in proportion to the number of birds. But where the pen is for breeding purposes, trap-nests are essential and this enables the farmer to keep a record of eggs laid by every fowl. Such a record should also contain the dates on which the eggs are laid as well as the weight of each egg.

Feeding the adults.—It is a good practice to feed the adult birds thrice a day. A morning soft mash feed, green food in the noon and a final dry grain feed towards the evening, is found to work very well. Birds should not be allowed to go to sleep with an empty stomach or with a partly empty one, because in such cases the cold in the morning attacks them easily.

Food for ordinary adult birds.

Soft Mash.

Scraps or wastings	2 parts.
Maize meal	1½ „
Ground oats	1½ „
Wheat bran	1 part.
Clover meal	1 „
Fish meal	¾ „

Dry.

Grain wheat	1 part.
Grain oats	1 „
Maize	2 parts.

N.B.—Cumbu, ragi and cholam may also be used.

Food for layers.

Soft mash.

Wastings	5½ parts.
Wheat bran	1 part.
Malt	1 „
Ground oats	1 „
Yellow maize meal	2 parts.
Soya bean meal	½ part.
Meat and bone meal	1 part.

Dry.

Wheat	2 parts.
Oats	1 part.
Knibbled maize	½ „

Food for pullets about to lay.

Wastings	5 parts.
Yellow maize meal	2 „
Ground oats	2½ „
Wheat bran	¾ part.
Clover meal	½ „
Fish meal	1¼ parts.

Food for general pens.

Barley	1 part.
Maize	1 „
Wheat	1 „
Peanut cracked or coconut cracked	1 „

Every bird must have some green food every day. It may consist of onions, cabbage leaves, lettuce, lucerne, etc., chopped and served fresh.

Caponising.—While caponising, the following hints should be noted.

(1) Caponising is best done when the cockerels are 3 to 4 months old.

(2) Keep the stomach empty.

(3) Fix the legs and wings well on the table.

(4) The incision should be under the floating rib.

(5) Pick out the testicle with pin and hook.

(6) Open both the sides in one operation.

(7) Dip the needle and thread in iodine.

(8) Keep the bird in a level place.

One may conquer a thousand thousand men in battle, but he who conquers himself alone is the greatest victor—*Buddha*.

Poultry Diseases

The success of treatment is doubtful but prevention is possible, and with a little care it is easy to keep disease away. If the houses and neighbourhood are clean and the food given is not contaminated, loss by disease may be minimized to a great extent.

Ticks.—Tick fever is responsible for more deaths than all the other ills put together. As mentioned before, tick-proof perches help a lot. Fowl lice and mites also require to be kept down. All poultry houses are, therefore, to receive a periodical spraying of nicotine sulphate or some other disinfectant. All cracks and crevices should be filled. If the birds are infected, apply sodium fluoride powder in neck and under the wings. Epsom salt may be given in the proportion of 1 lb. for 100 birds. It is better if birds are induced to take dust bath every day in clean ashes.

Roup.—If a little alum or potassium permanganate is added to drinking water and the birds are not exposed to severe draughts, there is very little chance of this disease causing trouble. Roup begins as a cold and ends with an offensive discharge from the eyes and nostrils. It is contagious. If it is a case of one or two birds it is better to destroy them, burn the carcases and disinfect the whole farm. There is no reason why this disease should not be cured by the use of some of the latest drugs.

Scaly leg.—This is caused by a mite that burrows under the scales. Apply a little kerosene and when the scales are soft scrape and wash with a good germicidal soap.

Chicken pox.—It appears as eruptions on the head. Vaccination is good but if the disease has set in, isolate affected birds, remove all growths and bathe the affected parts with warm water. Apply neem oil. All houses, utensils, etc., should be sprayed and disinfected.

Cholera, dysentery and diarrhœa.—These come through unsound food, filthy water and disease germs carried by flying birds to the farm area. When any of these diseases is noticed,isolate all infected birds. In case of cholera, the birds are to be destroyed unless they are very valuable. Disinfect the whole area as for roup. If you have to treat a case of cholera try " Rubin's Camphor." Three to 5 drops of the tincture in a tablespoonful of water is enough for a dose. The dose is to be repeated as often as required at intervals of an hour or more. In case of dysentery mix well equal parts of opium, tamarind pulp and lime (chunam), make into pills of the size of a blackgram and give three pills a day, one in the morning, one in the noon and one before you retire for the night. Sulpha drugs have been tried with good results.

Seedy birds.—If birds look seedy, give flowers of sulphur, a teaspoonful for 20 birds mixed with soft mash. A little cod liver-oil or shark liver-oil will do them good.

In all cases of doubt or trouble, it is good to consult the nearest *vet* or better still a poultry specialist if there is one in your neighbourhood.

Let a man overcome anger by love, evil by good, the greedy by liberality, the liar by truth—*Dhamma Pada.*

World Health Day : Economics of Health*

Dr. T. S. Tirumurthi
(Retired Principal, Stanley Medical College, Madras.)

To commemorate the auspicious occasion of the birth of the WHO on 7th April 1948 and to keep informed the peoples of all Nations its fundamental aims and its progress and achievements from year to year, April 7th is celebrated each year as the "World Health Day".

The 79 countries, who are now members of the WHO, will celebrate this day as a Day of rejoicing, a bright Day in the History of the World; a Day full of future promise and possibilities, a Day sacred to humanity, as it is intended to affirm that the Health of all peoples is fundamental to the attainment of Peace and Security and to remind individuals and nations that the attainment of Peace and Security is only dependent on their fullest co-operation.

The WHO was established as a specialised agency within the terms of Article 57 of the Charter of the United Nations. It is only a five-year old organisation. We have every reason to feel proud of its accomplishments within this short period, through its various agencies and teams in helping Governments to fight disease and maintain health.

By helping Governments to plan their National Health Programme, training health workers and supplying technical and trained personnel, granting Fellowships to selected men and women from 73 countries to undergo training in special lines of Health work, in drafting International Sanitary Regulations to prevent spread of communicable disease, in laying down standards for Biological Products and in the drafting of an International Pharmacopoeia and of a Code of Medical Ethics—and in other ways, the WHO has done splendid work and should be congratulated on its achievements.

The acceptance of the 'One World', the belief in the 'One and Only God', the full faith in the Brotherhood of Man and Fatherhood of God and the conviction that you serve God by Service to Man and the full realisation, that what happens to one may affect the many in a figuratively shrinking world, due to rapid and phenomenal scientific advances—all these have generated a great amount of dynamic good-will and created much enlightened self interest, which have inspired the financially fortunate and advanced nations not only to volunteer but also to consider it their duty to help the sister countries, which are less developed and less fortunate, owing to unfavourable circumstances into which they were and are placed and over which they had no control.

The WHO has to be helped financially for carrying out all its varied programmes and activities in under-developed, financially poor, and disease-ridden countries. It should get a regular supply of funds with which it may frame its budget and execute its plans.

The WHO has been allotted funds under the *U.N. Technical Assistance Programme* to implement its health programmes, according to plan in conjunction with countries which receive assistance.

WHO co-operates in all health activities under the *United States Technical Co-operation Programme*, which is known as the *Point IV Programme*. WHO also co-operates in the Commonwealth Programme, known as the Colombo Plan and with all other International and National Bodies.

With the International Food and Agricultural Organisation, International Labour

* Broadcast on 7th April 1953 and published with permission of All-India Radio, Madras.

Organisation, the U.N. International Children's Emergency Fund and other International and National Bodies, the WHO co-operates.

The WHO is constituted to promote the Health and Welfare, the Physical and Mental Well-being of the peoples all over the world, with particular reference to those of the undeveloped and under-developed areas. At present the WHO has given priority for the four important major subjects—Malaria, Tuberculosis, Venereal diseases and Maternal and Child Welfare WHO has done good work to mitigate diseases and improve health conditions in the (undeveloped and underdeveloped) countries, which sought its help.

It is a matter of great satisfaction that in India the WHO has set up a Regional Bureau with headquarters at Delhi and it is also a matter of great pride that we have been sending regularly a delegation every year to the Annual Conference and that till last year, India had a place in the Executive Committee of the WHO and Sir A. Lakshmanaswami Mudaliar, Vice-Chancellor of the University of Madras and Legislative Council Member was the elected Chairman of one of the important standing committees.

In our own country WHO helped the respective States in the organisation of teams under the WHO experts guidance to do anti-malarial work in the Wynad and Malnad and in certain areas in Malabar and Mysore. The splendid results of the work of these teams is well-known to the public.

In the campaign against Tuberculosis, 6 Demonstration Centres have been established. Three of them are located in India. The teams organised in these countries have carried out vigorous B.C.G. vaccination campaigns financed by the 'UNICEF' (United Nations International Children's Emergency Fund).

Also Maternity and Child Welfare is receiving due attention by the WHO.

The Central Government have now realised that our country cannot continue to be dependent on imports of essential drugs like Penicillin and insecticides, like DDT. For the manufacture of the above two fundamental essential articles of modern need, plants have been set up with WHO'S financial and technical assistance.

Poor as we are as a Nation, we have pitched our wagon to the Star. All organisations like the WHO, Moral Rearmament, UNO. and all the specialised agencies under it will be welcomed by us and will receive the whole-hearted support of the Indian people and the Governments, Central and State and the Indian Medical profession.

But it should not be forgotten that no one of the above bodies will try to take over the rightful role of Governments in their attempts to establish a Welfare State. The WHO does not undertake the Government's responsibility to do its duty by the public in fighting disease and maintaining health, through their own established ministries and departments, working under the respective Ministers.

The WHO is able to render a multiplicity of valuable help because by its international recognition it can contact and requisition the services of experienced experts in every speciality from any part of the world.

I express on behalf of the public its gratitude for all the help rendered to them by the WHO and feel hopeful that in the coming years we will receive increasing benefits from it. I have also a duty as the immediate past president of the Indian Medical Association to voice the feelings of the whole organised profession in India by expressing gratitude to the WHO and to the Central and State Governments for their whole-hearted co-operation with the WHO in their varied fields of work by providing funds.

Immense is the work of the WHO through its various departments and delegations expert committees and exploratory committees. But where does the money for expenditure come from? UNO and UNICEF cannot meet all the demands involved in the carrying out the costly health plans in the poor and under-developed countries. Manna does not drop from Heaven to the coffers of the WHO.

A mendicant who is restrained in all things is freed from all sorrow—*Dhamma Pada.*

We should realise that a Healthy Nation is largely a question of money, like all good things of the world, it cannot be had for the mere asking. Health has to be purchased with money. Cheap articles are flimsy and fragile. Cheap purchase of health is unthinkable. It is not a commodity purchased in a competitive market. We must achieve health or perish.

Health is the product of co-operative endeavour of peoples, communities, and nations. Health of the nations of the world is whole and indivisible. WHO realises that as long as ill-health is prevalent in any part of the globe, no nation, however high in the ladder of health standard, can be really safe.

A nation must be Healthy to become Wealthy. It is only healthy nations that have become rich, economically independent and politically great powers. Absence of Health inevitably leads to absence of Wealth of the Nation as of the individual. Judicious expenditure of Wealth can create Health. These are all well known, oft repeated trite and true sayings. The day is gone when the accusation can be made that the medical and public health departments are mere spending departments.

Poverty is both the cause and the effect of Disease. Poverty breeds disease and disease flourishes in poverty. The vicious cycle must be broken at all costs and it should receive top-most priority in any State, which aspires to become a Welfare State. Without Health, the labourer cannot grow more, produce more, sell more and eat more and aspire for a higher standard of life.

It will gladden the heart of the public to note that last year the six member States of South East Asia have spent 5 to 6 million dollars in order to receive 4 million dollars of aid through the WHO and that this year they will spend 4 million dollars and receive 10 million dollars worth of assistance from the WHO.

Long live the WHO and may it grow from strength to strength.

To call woman the weaker sex is a libel, it is man's injustice to woman. If by strength is meant brute strength, then, indeed, is woman less brute than man. If by strength is meant moral power, then, woman is immeasurably man's superior.

* * * * *

If you want to play your part in the World's affairs, you must refuse to deck yourselves for pleasing man. If I were born a woman, I would rise in rebellion against any pretension on the part of man that woman is born to be his plaything.

—*Gandhiji.*

By a craving for riches the foolish person destroys himself as he destroys others—*Dhamma Pada.*

Short Story

The Way of a Woman

SARASWATHI RAMASWAMI, M. LITT.

"YOU naughty boy", I cried sharply "if you don't tell me the truth, I shall have to report strongly about you and the Magistrate will fine you heavily".

The small boy screwed his lips tight and tears stood in his frightened eyes.

"Amma, I have never carried the liquor before for others"

"Amma, I have never carried the liquor before for others. This is the first time, believe me. Please cuff me and beat me if you like, but don't make the Court fine me. Then mother and I shall starve for days together."

The misery in the ugly face of the boy moved me strangely. Still looking vexed and stern I asked him "Why, you said you took this liquor for your father often and that he gives lot of money to buy it secretly."

"Yes, Amma. I told you the truth. All the money is spent by him to buy illicit liquor. He was so good till he took to this drinking secretly", the little chap replied sadly.

I learnt the whole story next week, when I went to the cheri where his parents lived. In my capacity as the Probation Officer I questioned the boy's mother Chinni and made enquiries in the neighbourhood. Chinni was a shrewd woman of thirty, too proud to talk aloud about her poverty to others. But her neighbours obligingly narrated to me all the details regarding Chinni and her husband Sami. For Chinni and her husband came but lately to that locality and they were still looked upon with some amount of distrust as new-comers by the older residents of the cheri.

Chinni's husband, Sami came from the village, to seek his fortune in Madras after prohibition dried up his father's income as a brewer in his native place. In Madras, he became the assistant of a rickshaw puller, who was Chinni's father. After a time, he married Chinni in spite of his simplefolk's rustic prejudice against the pert city wenches. When Chinni's father and mother died in a cholera epidemic which was soon after their marriage, Sami had the rickshaw and Chinni, her mother's cow, as legacies.

Sami brought a couple of rupees a day and Chinni raised not less than a rupee a day after sparing a good cup of milk for her tiny son, now just a year old, by selling milk and curds. Both worked so hard, yet both were so happy with their son and home.

Everything went on swimmingly till the serious illness of their son, this boy, when he was three years old. As he was turning round the corner, Chinni who nursed him day and night fell ill. Sami had to earn twice the amount he usually did and look after the household work in addition. He found life very hard to fight single handed and he remembered how his elders in the village in pre-prohibition days used to drown their hardships in drink. So, secretly he sent for small quantities occasionally from a brewer on the shy. Soon the number of military bottles increased and he emptied

his wages in buying and paying for procuring the stuff. Then, when there was no money left, he began to employ his innocent small son to bring "father's medicine" on account.

Chinni tried to convert him by remonstrating with him on his conduct and implored not to get their only son into trouble or get himself into jail. Sami got wild one day at her advice and shouted at her to shut up and not to show any of her Madras cheek. "Woman, he is as much my son as he is yours. You don't seem to care for me any longer. So have a care of what you are cackling about. Else, you will have a nice taste of my fists, I assure you" he added. "But, the other day didn't you swear to me that you won't get this illicit liquor from your home hereafter? Will you be cruel enough to put your own son in the court and in jail?"

That was all. Blows and cuffs fell fast and thick over Chinni until Sami's fury exhausted itself out. Chinni wept silently and unrestrainedly. After a while, the now calmed down Sami tried to console her saying apologetically, "Don't cry so much, Chinni, you provoke me to anger as can only a woman who cannot understand the hardships of a man. You don't know how hard it is to pull the rickshaw in the hot sun all day long. Oh! God, how hard is life to us poor!"

Chinni made no reply. Her wounded pride made her silent. She never complained of all these to her neighbours even, even though they were ready to lend sympathetic ears. They thought it but natural that Chinni to be smarting under the first humiliation to which her husband subjected her.

Days went by. Chinni's son was six and as I noted above, he was now sent to his grandfather's place on behest of his father to bring small amounts of illicit liquor now and then.

Chinni never interfered now. As it was, beatings and scoldings became her daily lot. Money was scarce, food not procurable for days. Chinni, weak and broken, went to do petty jobs for small wages. She had three hungry mouths to feed now and it was really hard to keep the wolf away from the door. It was now that her small innocent son was caught in the act of bringing illicit drinks to others also. Overwhelmed with sorrow and self-reproach, she paid eagerly the fine ordered by the Juvenile Court and agreed that her son should be put under my supervision for a year. She vowed that she would keep her little son untainted at any cost.

One day when I was there to see the boy, Chinni told me something which annoyed me, knowing her as I did these few months. I asked for the reason, If there was any. This is what she told me. Now-a-days Sami never picked up a quarrel, with her. Peace reigned once more in the house. It is all because one day Chinni addressing her husband. said, "there is some truth in what you say. There is a world of difference if you go to work with a drop or two inside you. For instance, today I had only one dram of drink and oh!, dear, I never felt the strain of the work or the pangs of hunger." And she added by asking him to give her daily four annas to get some drink secretly.

I exclaimed, "Oh! you woman, what are you up to?" Chinni laughed knowingly and said that she would never foul her lips by drink and though her husband did not relish the idea of her taking to intoxicants like this, had no face to censure her, being a culprit himself. Also he thought this would silence Chinni from raising quarrels over his rice. So he agreed to the proposal. Chinni told me that she was saving the money for her son's education.

II

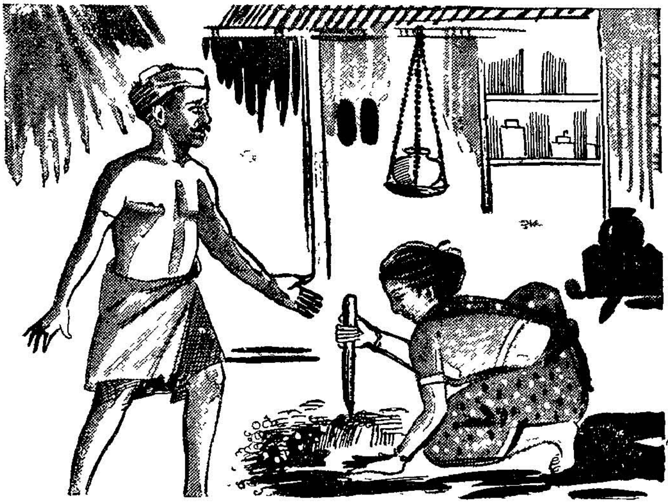
The year of supervision was over. I went to Chinni's house to pay a final visit. But now-a-days I was not the terrifying Probation Officer. I have become Chinni's confidant and comforter. Sami went on his ways and it was perhaps which made him slink away from the hut as soon as he spotted me at a distance. During the year, Chinni's cow also died of some cattle disease. She was wearing herself out to a shadow with overwork, trying to make both ends meet. But the son was happy and at school.

Then the miracle happened. As I entered Chinni's hut, saying she won't be troubled by my presence hereafter, Chinni came out hurrying towards me on hearing my voice. Her eyes shone with happiness and her face was wreathed

Riches destroy the foolish, not those who seek the beyond (the other shore)—*Dhamma Pada.*

in smiles. I wondered what made her so radiant. This is what happened, to transform the lives of three miserable persons.

Only a few days back (I am putting down the gist of Chinni's account which narrated as she rendered it would be a long winded one), Sami came home very quietly and early enough to be noticed. He sat down dejected, spiritless, refusing Chinni's calls to take his food. "Keep quiet, Woman," he growled, "how can I swallow any food when ruin is staring at my face?"

"Hi! there! stop it, I say! Have you gone mad, digging up the house thus?"

"Why, what are you babbling about ruin and rubbish things? It is well you are early home today. I got an extra half rupee and have prepared some fish for you. Get up, the food will get cold."

"You and your silly fish. How can anything tempt me today. The Police caught me today for possession of illicit liquor and the Court fined me Rs. 50. I paid the money by pledging my rickshaw with the Marwadi shark. I have already borrowed thirty rupees and if I don't pay him the whole in a week's time he will attach my rickshaw surely. How am I to earn my livelihood without it? Oh, Gods in heaven, have pity on me! " Swami struck his forehead with open palms and groaned piteously.

Chinni was silent for some minutes. Her face was inscrutable and she said with feigned carelessness, "A man cannot be without any resources for a long time. Well, you can brood over debt afterwards. Now come and eat and be quick about it."

"What resources have I left to me now? I tell you, I haven't got a single pie and am in debt."

"After all, it is only ninety rupees, not thousands—not even a round hundred."

"Are you mad, woman, to speak like that as if you were rolling in money? Have you ever seen a hundred rupees in all your life really? Go away and leave me alone to my fate". Sami, like a man, was wrapped up in self pity.

Chinni grinned and got up briskly. Sami looked up and saw her go to the farthest corner of the hut, then squatting down on the floor she began to dig and turn some small stones. He really took alarm and running to her, cried aloud, "Hi! there! stop it, I say! Have you gone mad, digging up the house thus?"

Chinni brought out a small earthen vessel and emptied its contents in Sami's lap. A shower of old and new silver as well as nickel four-anna coins fell down and rolled in all directions. Sami gazed at the sight stupefied, eyes and mouth wide open.

Chinni knelt by his side, "Excuse me, my husband, I told a lie when I said that I wanted some intoxicant daily. I never touched a drop of the accursed toddy in all my life. I saved up the money thus. Count and see, there will be ninety or more here. Cancel your debts and get back the rickshaw. Drop drinking for my sake and we will prosper surely." Thus she pleaded with him.

"Chinni, my own dear, what a brute I have been to you! Oh, what a terrible time you did have toiling and saving for a worthless sot which I am!" cried Sami, in all remorse and hugging her close.

"Don't cry, Chinni, no more cursed drink for me and beatings for you. I will not touch a drop hereafter, I swear to you!" Thus joy and peace came once more to Chinni's heart and hearth. I congratulated her on her way as a woman, winning back her husband from a terrible vice.

The Story of Buddha

THERE lived once in the city of Kapilavasthu, in North India, a king called Suddhodana. He married Mahamaya, a beautiful princess. To them a son was born named Siddhartha. One day a great sage came and saw the baby and he said to the king: "Wonderful is this child that has come into the world. Your son will one day either become a universal monarch or leave the world to become an ascetic." Hearing this, Suddhodana, wanting his son to become a great king, made him dwell in the midst of joyous things and happy people. At the age of sixteen, prince Siddhartha was married to Yasodhara, a pearl amongst women. Thus the young prince grew up in absolute comfort, to the delight of his father. But this joy of his was not to last long.

In all the world there was only one thing denied to the prince, and that was knowledge of the world outside the palace gardens.

When he was twenty-nine years old. Siddhartha insisted on his going to the park and no one, not even the king, could say 'no' to him. It was now that Siddhartha saw for the first time an old man, weak and shivering with age, and it greatly upset the prince's mind. A few days later, he once again went to the park and it so chanced that the prince saw a sick person. The third time he went out of the palace, he saw a funeral procession and people wailing over the dead man. He was pained and confused by the sight of these woes. But soon he saw an ascetic dressed in yellow robe with a long beard and carrying a begging bowl. On his face, there was no shadow of sorrow and the prince wondered wherefrom he had this joyous calm. Siddhartha from that time decided to seek and find the wisdom of the sage for himself, by giving up the false pleasures of this world and becoming a *sanyasi.*

So one night, he left his sleeping wife and his little child, Rahula, in the palace bedroom and walked out into the world and went into a forest and sat there for a long, long time in deep thought. At last, the light of knowledge came to him and the prince became Buddha, the enlightened one. He now knew and was ready to teach mankind the cause of sorrow and the method of removing it. Thus began Buddhism, one of the great religions of the world, which has spread from India to all over Ceylon, Burma, China and Japan.

Buddha was born on the Full-Moon (Pournami) day in the month of Vaisakha (May–June). He attained illumination on the Full-Moon day of another Vaisakha. He left his mortal body forty-five years later on the Full-Moon day of another Vaisakha. That is why Vaisakha Pournami Day is sacred to all lovers of Buddha. This year it falls on May 27th and it has been declared a holiday by the Government of India.

Buddha taught and showed the way of *Ahimsa*. This lesson of kindness to all beings we may learn from him and practise all our lives. The world will be a far better and happier place if we do this.

S.D.

Home Remedies

M. SUBRAHMANYAM.

PROTEINS contain nitrogen and are chiefly derived from animals—beef, mutton, pork, chicken and fowls, fish, cheese, milk and eggs. Small quantities are present in most plants. Peas, dhal, beans, lentils are rich in it. The chemical structure of proteins are very complicated and linked like a chain. Digestion breaks the chain and separate links are absorbed into blood. Body tissues replace their loss on activity from them. Certain links are absolutely essential to life and health.

Carbohydrates are starch and sugar in all forms. Bread, rice, cakes, porridge, sago, tapioca, sugar, all preserves and honey abound in carbohydrates. Most fruits and many vegetables have sugar. Potatoes and bananas contain plenty of starch. Carbohydrates are easily absorbed and should form two thirds of our diet. Excess of this ratio or decrease unbalances the nutrition.

Fats occur in meat, butter, lard, oil, curds and egg-yolks. Fat can be used by the tissues as fuel. Fat and protein should form a sixth of the normal total intake of food.

Besides these three main classes of food, the body needs accessory food factors—vitamins, certain mineral salts and water. The main purpose of food is to serve as body fuel. Every body cell is active and needs energy to sustain it. Food supplies this energy. Food is oxidised or burnt even as a fire does, with the oxygen we inhale. Due to this combustion certain waste products are eliminated. Carbon dioxide is thrown out by the lungs. Others are produced by the combustion of proteins and are excreted through the kidneys as urea and ammonia.

The second purpose of food is to replace worn out tissues. Protein is the most useful body-builder. A growing child or youth needs more protein than the grownups who are inactive.

Heat required to raise one kilogramme of water to one degree centigrade is named by scientists as "a food Calorie." This unit is now in vogue to assess the nutrition needs of individuals. One Kilogramme equals 2·02 lbs. The caloric value of various food stuffs have been determined. The standard requirement of a normal diet is said to be 100 grammes of protein, 100 grammes of fat and 400 grammes of carbohydrates a day, amounting in all to 3,000 calories approximately.

Water is present in everything we consume. Yet it is needed to the tune of 4 to 5 pints a day in addition, to dissolve the waste products in the tissues and carry them to the kidneys to be eliminated therefrom in solution. Water constitutes about 70 per cent of body weight.

Minerals are taken in, in the form of sulphur salts, phosphorus, sodium, potassium, magnesium, calcium, iron and copper, as constituents of meat, milk, cereals and vegetables. Deficiency of these mineral salts gives rise to many diseases. Iron and copper are important

If a man looks after the faults of others, and is always inclined to detract, his own weakness will grow—*Dhamma Pada.*

for blood formation. Sodium, calcium and phosphorus are wanted for the bones. Sodium and potassium salts, supply the iodine necessary for thyroid glands.

Vitamin A occurs in milk, butter, eggs, animal fats and cod liver oil. Carrots and greens contain a substance called carotene. Lack of Vitamin A interferes with growth, induces general run-down condition and results in poor resistance to infection ; Xerophthalmia, inflammation of the eyes, sometimes severe blindness and infections of the skin.

Vitamin B is really a group, indispensable for health and growth. Lack of these promote Beri-Beri, Pellagra, skin eruptions, etc. Peas, lentils, beans and husks and polishings of grains and eggs supply these vitamins.

Vitamin C abounds in fresh vegetables and fruits like orange, lemon, myrobolan (Indian Gooseberry). Deficiency or absence of it brings on scurvy.

Vitamin D is present in fish oil, egg-yolk and a small proportion of animal fats and sun light. It does not occur in vegetable oils. Rickets and dental caries are the offshoots of this avitaminosis (or lack of this vitamin). Cow's milk contains lime, calcium and Vitamin D and so it is a good preventive food for rickets.

Vitamin E, called the reproductive vitamin occurs in lettuce, wheat germoil, egg-yolk and liver.

There are some more Vitamins also. But they are not concerned with nutrition as it is, but with certain specific conditions.

We have analysed the constituents of a normal diet. Whatever food we consume, there will be some waste. Waste matter stimulates the bowel to contract and push the food onwards. Foods without roughage or waste, are sure to induce constipation. This is because roughage or cellulose acts as a natural aperient. Chemical purgatives (aperients), if indulged in often, the bowel wall, in course of time, loses its resilience and so it is not advisable to take purgatives too often. Children should not be given purgatives often.

Balanced diet is not an insurmountable problem in our country rich as it is in greens and vegetables, which are always available. Our task therefore is to make and let people see light. Expensive adjuncts to food, though out of reach for the many, should be avoided even by the few who can afford them.

Balanced normal diet is an insurance against many ills of mankind. Regularity is an additional protection. These should be vigilantly and tactfully propagated. Clean food, clean body and clean mind will ensure good health. Irregular diet habits will give rise to indigestion, constipation, dyspepsia, diarrhoea, gastritis, insomnia, headaches, etc.

Still, for rampant ailments in the above list, due to past and present mis-dieting, there are easy and efficient remedies.

Now I give you a recipe for indigestion :—

Curry leaves	1	palam.
Pepper	1	tola.
Jeeraka	½	,,
Rock Salt	1	,,
Coriander Seeds	½	,,
Omum	⅛	,,
Ginger	1	,,
Puthina Leaves (Mint)	1	palam.
Lime Juice..	1	ounce.
Asafeotida	⅛	tola.

Pound all these to a paste and roll into pellets, the size of a pea each and dry. One pill after food with an ounce of butter-milk twice a day, helps digestion and is a cure for gastric troubles as well and relieves headache due to indigestion.

Not a mother, not a father, nor any other relative will do so much, a well-directed mind will do us greater service—*Dhamma Pada.*

Mango Recipes

LAKSHMI VENKATRAMAN

My Dear Leela,

I was very pleased to hear from you saying that you found my recipes very useful and want me to give you some more of Ragi recipes. I think I can give you the Ragi recipes sometime later. Now I want to give you a few mango recipes, since the mango season has come; let us make the best use of it.

Mango products are given a very important place in our Indian homes. On any happy occasion, the first thing we do is to decorate the threshold with mango leaves. This is an indication that some gala festival is going on. The fragrant smell of the mango leaves combined with the margosa leaves keeps away all contagious diseases from our doors. If the leaves have such fascinating effect, then it goes without saying how very useful the mangoes must be. Everybody eagerly looks forward to the yield of mangoes and does not mind spending lavishingly during the season. Not feeling satisfied with tasting fresh mangoes during the season we think of preserving for the rest of the year too. I am sure, you are not an exception to this. So let me give you some recipes of mangoes.

Mango Sweet Pickle

Ingredients :—

Mango (கிளிமூக்கு)	1
Jaggery	5 palams.
Ginger	1 inch square bit.
Chillies	5
Fenugreek (வெந்தயம்) ..	1 teaspoon.
Saffron	$\frac{1}{4}$ inch length.
Salt	1 tablespoon.

Method of preparing.—Wash well and peel off the skin of the mango and cut it into small bits. Make a thick syrup of the jaggery. When the syrup becomes sticky, mix the mango bits. After 5 minutes the syrup will become very thin, then, take off all the mango bits and boil only the syrup until the syrup becomes thick again. Then remove the syrup from the fire, pour in the mango bits and cover the lid. Fry the chillies, fenugreek and saffron; powder them and pound the ginger and add these to the prepared mango.

When cool, preserve in a bottle. This will last for one week. If this pickle is to be preserved for a longer time, instead of jaggery, sugar can be used. Those who like garlic, can make a smooth paste of one garlic and add to the pickle.

Mango Chutney

Ingredients—

Mango (இளிமூக்கு) ..	1
Salt	1½ tablespoon.
Chillies	15 to 20 (if found too hot, number of chillies can be reduced).
Fenugreek	1 teaspoon.
Saffron	1 bit.
Asafœtida	¼ inch square bit.
Gingelly oil	½ ollock.
Mustard	1 teaspoon.
Jaggery	1 tablespoon.

Preparation.—Wash well and peel off the skin of the mango, scrape with a scraper, or chop into tiny bits. Fry the chillies, saffron, and fenugreek; powder these and add salt. Pour oil into a hot pan and when it comes to a boiling point, drop the mustard and asafœtida. When the mustard is well cracked, add the mangoes and keep on stirring. The mango will become pasty and soft and the oil will boil separately, then remove off the fire add jaggery, chilly powder, etc., stir well. When cool preserve in a bottle. This will last for two weeks.

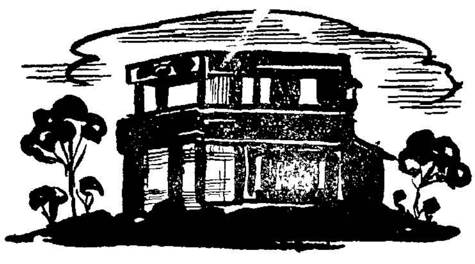
Mango Fruit Ghee Rice

Mango juice	2 cups (Rasapury or such fruits that contain plenty of juice).
Fine rice	1 ollock.
Sugar	1½ ollocks.
Ghee	1 tea cup.
Cardamum	4 pods.
Cashewnuts	2½ palams.
Grapes	2½ palams.

Preparation.—Wash rice, strain and spread on a clean cloth. Pour ghee in a dekshi, heat the ghee, then pour the rice and fry for 15 minutes on moderate fire. Pour 2 ollocks of water and cook the rice. When the rice is half-cooked, keep ready the mango juice by squeezing the mango well (if necessary a cup of water can be added to take off the juice). Pour this juice to the rice and stir well. When this is well-cooked, fry cashewnuts and grapes, add these and cardamum powder to the rice and serve when hot. Kesary (குங்குமப் பூ) too can be added.

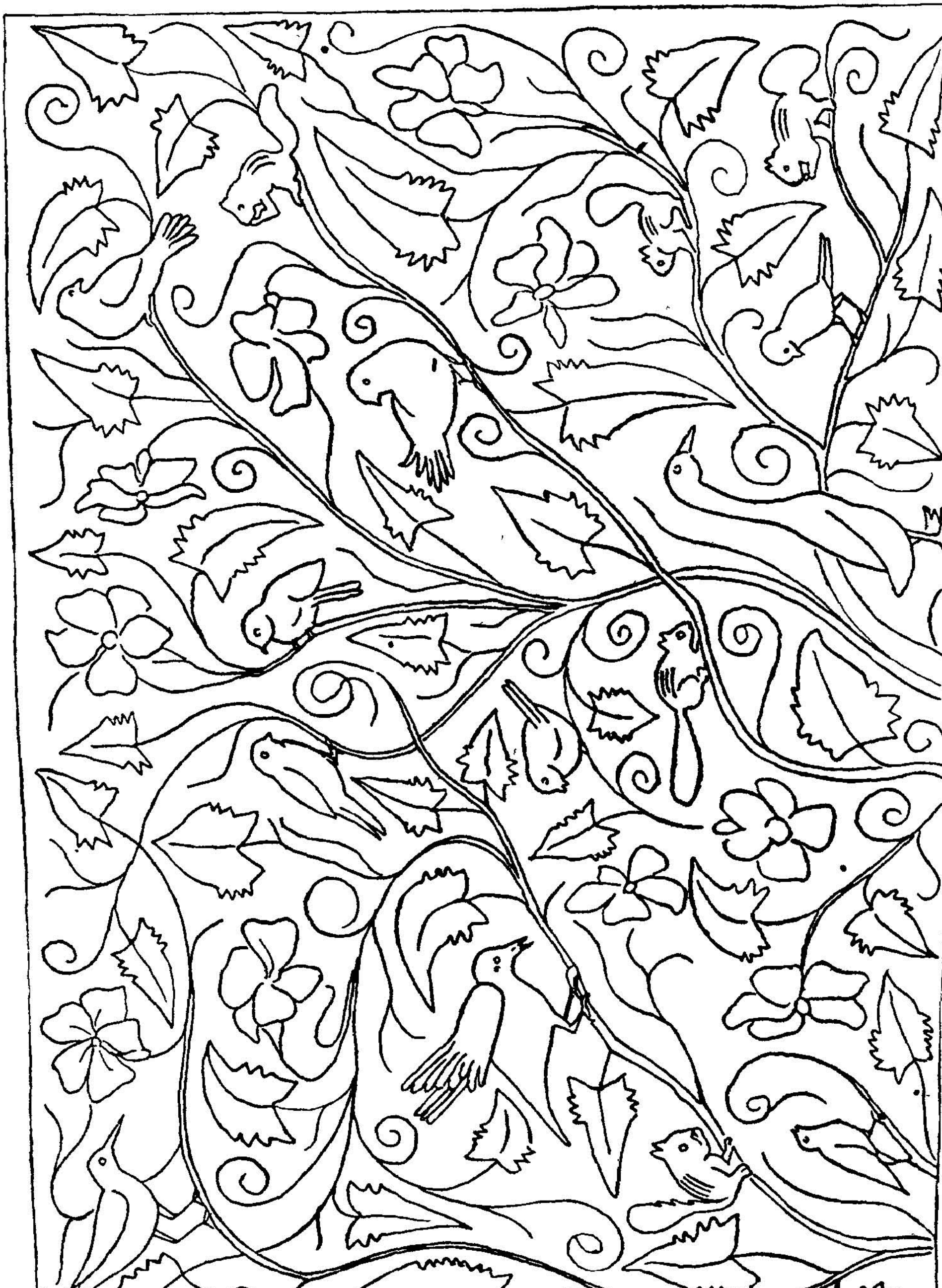
This will make a very good dish for a dinner party.

Hints.—To clean grapes, rub a tablespoon of maida over the grapes gently. All the dirt and sticks will be separated. Then take a clean towel and wipe carefully.

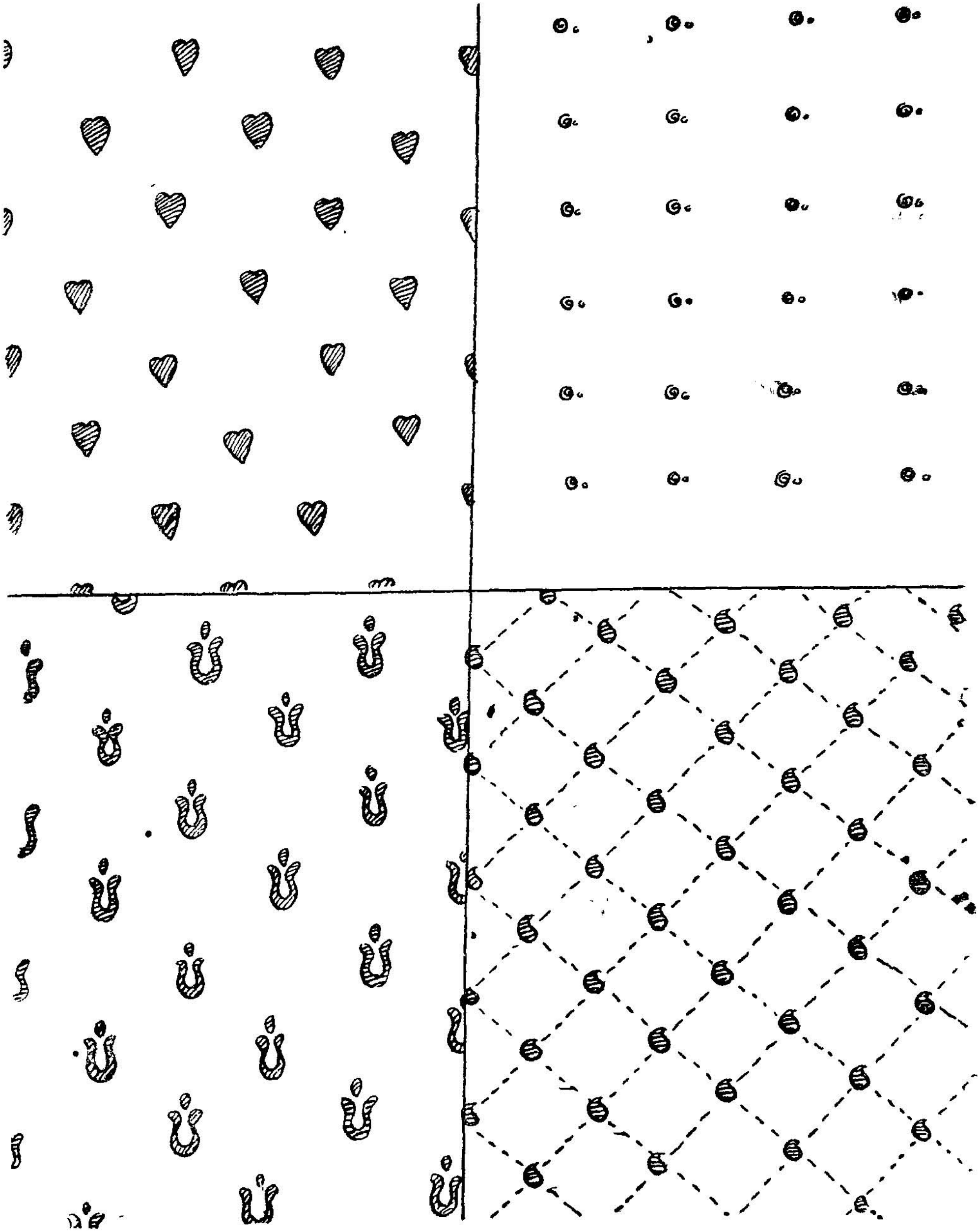
The Fool who knows his foolishness is wise at least to that extent, but a fool who thinks himself wise is called a fool indeed—*Dhamma Pada.*

Embroidery Designs

Suitable for curtains, bed-spreads and shawls.

—*By* "Vasant"

Four embroidery designs suitable for choli.

—*By* K. Gomathi.

Celebration and Special Activities

THE Annual Day of Tirunelveli Branch was celebrated on 7th March 1953 on a grand scale. A long procession of women and children was taken round the important streets of the town, the Police Reserve Band playing in rhythm all along the route. An exhibition was also held in the office. Sri T. P. Chokkalal & Co., kindly placed their van at our disposal for doing the requisite propaganda to invite the public for the day's function. A short entertainment was held in the Centenary Hall under the presidentship of Sri R. Sundaresan, District Educational Officer. Srimathi Kamalam Maharaja Pillai, wife of the Municipal Chairman, Palayamkottai, gladly donated and distributed prizes to the pre-basic children.

In Madurai, there was a Carnival and Exhibition at Lady Doak College from the 2nd to the 7th of March. The Department of Women's Welfare staff helped particularly in the Food Stall; Nutrition charts as well as charts on Mother and Baby Welfare were displayed. The staff also helped in the general decoration and showed visitors how it was possible to decorate tastefully without incurring much expense.

The Women's Welfare Organizers and the Conductresses from Dulla, Kadiam and

Vijayavada Branch : Anniversary celebration.

Korukonda worked at the Industrial Exhibition at Rajahmundry during the last week of March. The Centre work, during the absence of the Department of Women's Welfare staff, was carried on by voluntary workers. The Governor of Madras visited our stall at the Exhibition and appreciated the work. Kadiam Centre members were taken to the Exhibition and they met their bus expenses from the money that they realized by selling their products, especially Pain Balm, at the Exhibition.

On 6th March 1953, an Exhibition was opened at the Shandy at Araku by the Women's Welfare Organizer and the complete process from "cotton to cloth" was demonstrated.

On 30th March 1953, "Harijan Welfare Day" was celebrated in the Harijan colony, Thevarkulam, under the presidentship of Janab Musthafa, Tahsildar, Sankarankoil.

At Vedaranyam, Tanjore District, a photograph of Kasturba Gandhi was unveiled at the Model Centre. The photograph was donated by the members of the centre.

On 23rd March 1953, a spinning competition was conducted by the Rural Welfare Officer, Kuruvikulam and prizes were distributed to the winners.

"World Health Organisation Day" was celebrated in the two city centres, run by the Organizer Trainees, at Pudupet and Chetput on the 7th April. At Pudupet, in the morning there was a street cleaning campaign and a procession by the pre-basic children, carrying placards and singing songs stressing the importance of cleanliness. At Chetput, a meeting was conducted in the evening, presided over by Dr. Jayalakshmi A. Rao, the Women's Welfare Officer. She explained clearly to the members, the significance of the day and spoke convincingly on the theme "Health is Wealth". *Boondhi Laddoo* was

Home and workshop in one—pavement dweller, Pudupet slum, Madras.

World Health Day Celebration: Pre-basic children going on a procession at Pudupet, Madras.

City centre: The D.W.W. staff sees to the removal of articles thrown about in the middle of the street.

World Health Day Celebration at Chetput Centre: The Women's Welfare Officer amidst the organiser trainees and the centre members.

prepared and distributed to the gathering. The Superintendent, Service Home, and the Assistant Women's Welfare Officer, Training Institute, were present.

Sri S. B. P. Pattabhirama Rao, Minister for Rural Welfare, Madras, visited the Department of Women's Welfare Centre at Visakhapatnam on 7th March 1953, and made detailed enquiries regarding the work in the branch.

Shri Sri Prakasa, the Governor of Madras accompained by Major R. D. Bhagvandas, Military Assistant and Srimathi M. N. Clubwala visited the Service Home in Madras on 15th April 1953. He was received by Dr. Jayalakshmi A. Rao, the Women's Welfare Officer, and Srimathi E. S. Thylambal, the Superintendent, Service Home, and taken round the various sections of the Home. He stayed there for over an hour and spoke to the inmates giving them very good advice. The Service Home inmates will remember with gratitude the gracious kindness of the Governor who talked to them all informally and evinced keen interest in their welfare.

Patients from Kilanur (Chingleput District) were taken to Pakkam on Sundays to be treated by the Medical Relief Wing of the Madras Medical College.

Shri Sri Prakasa, the Governor of Madras being received at the Service Home.

The Women's Welfare Officer explains the nature of D.W.W. work to the W.H.O. team.

Feed for the Pre-basic children

In many of the Department of Women's Welfare branches powdered milk was prepared

Pudupet Centre : Pre-basic children enjoying their morning milk

and distributed to the pre-basic children. At Kilarajakularaman (Ramanathapuram District), they were supplied daily with gruel, made out of ragi, kambu or cholam. At Srivilliputhur, Achangulam and Manahaseri, children were given ragi bread, thrice a week. Cod-liver oil, vitamin and calcium tablets were given to them in some centres. Fruits, sweets and "Pori Kadalai" were often demanded by the children in our branches as they enjoy these items very much. On the whole, as a result of such feedings, the health of the children have slightly improved and they look fresh, active and cheerful.

Adult Literacy

Adult Literacy classes were conducted in many of the Department of Women's Welfare branches. In Ramanathapuram District alone, 70 members attended the classes. Due to want of proper lighting facilities, great difficulty is experienced by the members in regularly attending the night classes in villages as quite a number of them suffer from night blindness.

A Sample Case-study

At K..............n, R..............m district, a girl aged 16 was contacted at the Harijan quarters during house-visits by our staff. After two or three visits, it was found that she was not a native of the place and that there was some mystery about her presence there. The following facts were gathered :—

She was a native of Koilpatti. Her father was arrested for cheating and her mother became friendly with another man and started living with him. Lakshmi was ill-treated by her mother and was driven out of the house. She ran away to Coimbatore and worked in a house. The master of that house got a transfer and she had to leave that work. Then she went back to her mother. But as the wicked woman refused to give her protection, she lived for a few days with her old grandmother. The grandmother also died shortly after, leaving Lakshmi all alone in the wide world. Again the poor girl ran to her mother for help, but in vain. Then the girl got a job in Sattur. But she was asked to go as it was only a leave vacancy and as the previous servant-maid had rejoined duty. Utterly discouraged and desperate, she simply got into a train without a ticket and was travelling towards Pollachi. In the train, a Harijan belonging to K......n met her, gave her hopes and brought her home. Thus the Department of Women's Welfare staff were able to contact her during their house-visits.

For the past two months, she was staying in our Maternity Assistant's house. Now, recently she is with our Organiser and arrangements are being made to get her married to a decent man. So far, there have been four offers.

Famine Relief

To the great satisfaction of the Famine stricken people, all the eight Famine Relief Work Centres in Chittoor, Cuddapah and Kurnool Districts are being continued till 30th September 1953.

At Thavanampalle, 30 sarees were distributed to the needy members. The attendance is on the increase daily and the accommodation is not enough in the centre. At Chitvel, an ollock of rice each was distributed daily to the workers and their children. Poor feeding was done on 16th and 25th March 1953. Milk was distributed daily to the children. At Badvel, 50 workers were fed on 23rd March 1953.

Statistics of the work turned out in the Famine Relief Centres during the month of March 1953 is given below:—

I. (a) Relief Work in the Centres (Number of Participants).

Type of work.	Below 16 years.	Adults.	Expectant and nursing mothers.	Old and disabled: Men.	Old and disabled: Women.	Total.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Leaf plate making	..	3	..	1	2	6
Spinning	157	178	104	26	175	640
Weaving	18	37	17	18	12	102
Mat weaving	2	4	1	..	..	7
Lace making	1	1	..	..	..	2
Appalam making	..	2	..	..	..	2
(b) Relief Work in Homes (Actuals).						
Spinning	7	120	22	8	18	175
Weaving	..	36	1	9	..	46
Mat weaving	..	2	..	..	..	2
Lace making	2	3	2	..	..	7
						989

II. Wages paid.

Type of work.	Number of participants.	Quantity turned out.	Wages paid. RS.	A.	P.
(1)	(2)	(3)	(4)		
Leaf plate making	6	31 bundles	27	2	3
Spinning	815	9,300 hanks	3,146	12	6
Mat weaving	9	28 mats	21	10	0
Lace making	9	15 skirt lace 1 door curtain 1 banian	5	1	0
Appalam making	2	150 appalams	0	8	6
Weaving	148	3,709¾ yards tape 643¾ yards cloth 54 towels 13 sarees 30 bedsheets 20 table cloth 22 dhoties	1,095	12	0
Total ..	989		4,296	14	3

III. Family Welfare (During the month).

Number of houses visited	683
Special assistance given including first aid, hospitalization, etc.	1,683
Special assistance given to expectant and nursing mothers	172
Delivery cases	17

സൌഭാഗ്യം

സ്ത്രീജനാഭിവൃദ്ധി വകുപ്പ്

പുസ്തകം 9	മേയി 1953	ലക്കം 5

ചെറുകഥ

മേരിയുടെ ക്രിസ്ത്മസ്സ്

വി. പത്മാവതി

അന്ന് ഒരു വെള്ളിയാഴ്ചയായിരുന്നു. കാലത്തു കലശലായി മഞ്ഞുപെയ്യുന്നുണ്ട്. മേരിയുടെ വീട്ടിൽ ആരും എഴുന്നേററിട്ടില്ല. മണി ഏഴു കഴിഞ്ഞു. മേരി അവളുടെ പിഞ്ചു സന്താനങ്ങളെ വിളിച്ചുണർത്തുകയാണ്. മൂത്തമകൾ ലില്ലി എഴുന്നേററു കണ്ണു തിരുമ്മിക്കൊണ്ട് പായയിൽത്തന്നെയിരിക്കുന്നു. തന്റെ ഏക പുത്രൻ ജോസ് ഒന്നുകൂടി നല്ലപോലെ പുതച്ചുമൂടി ചുരുണ്ടു കിടക്കുന്നു. ഇളയ സന്താനമായ സൂസി തൊട്ടിലിൽ ഗാഢനിദ്രയിലാണ്ടിരിക്കയാണ്. കേവലം അഞ്ചു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള ലില്ലിയോടു അവളുടെ അമ്മ പറയുന്നു, "ലില്ലി, നിനക്കിന്നു കോൺവെൻറിൽ പോകണ്ടേ? ത്രേസ്യയും മോളിയുമൊക്കെ ഇപ്പൊ പുറപ്പെടും. എണീക്കു മോളേ!" "അമ്മച്ചിയെനിക്കു പുതിയ ഉടുപ്പൊന്നു തയ്പിച്ചു തന്നില്ലല്ലോ. ഇന്നു ക്രിസ്ത്മസ്സല്ലേ. ത്രേസ്യക്കും മോളിക്കും പുതിയ ഫ്രോക്കുകളും പുതിയ റിബ്ബണുകളും ഒക്കെ കഴിഞ്ഞ തിങ്കളാഴ്ചതന്നെ അവരുടെ അപ്പച്ചൻ വാങ്ങിക്കൊടുത്തു. ഞാനിന്നു കോൺവെൻറിൽ പോണില്ല. എല്ലാ കുട്ടികളും എന്നെനോക്കി പരിഹസിച്ചു ചിരിക്കും". ഓമനപ്പുത്രിയിൽനിന്നും സങ്കടപൂർവ്വമുള്ള ഇത്തരം ആവലാതികൾ കേട്ട് ആ മാതൃഹൃദയം ഉരുകുവാൻ തുടങ്ങി. അടുത്ത വീടുകളിൽനിന്നു പടക്കങ്ങളുടേയും സംഗീതോപകരണങ്ങളുടേയും കളിപ്പാട്ടങ്ങളുടേയും ശബ്ദങ്ങളും കുട്ടികളുടെ ആഹ്ലാദപൂർണ്ണമായ ആർത്തു വിളികളും കേട്ടു മേരി അല്പനേരം ചിന്തയിലാണ്ടുപോയി. പിന്നീടു ലില്ലിയെ സ്നേഹപൂർവ്വം കൈപിടിച്ച് എഴുന്നേല്പിച്ചുകൊണ്ടു പറഞ്ഞു, "മോളേ, കൊച്ചു ലില്ലി, എണീക്കു കുഞ്ഞേ! കോൺവെൻറിലെ കുട്ടികൾക്കെല്ലാം ഇന്ന് ഓരോ കഷ്ണം കേക്കും മിഠായിയും കൊടുക്കുന്നുണ്ടെന്നല്ലേ പറഞ്ഞത്. ആ അലക്കിയ ഉടുപ്പിട്ട് മോളു പൊയ്ക്കോ. മിഠായീം കേക്കും മുഴുവൻ തിന്നരുത്, കേട്ടോ. മോളുടെ കൊച്ചനിയനും നമ്മുടെ കൊച്ചുമോളുക്കും കൊടുക്കണ്ടേ! ലില്ലി അമ്മച്ചീടെ നല്ലമോളല്ലേ." ലില്ലി എഴുന്നേററുപോയി. അവളുടെ പിന്നാലെ മേരിയും നെടുവീർപ്പിട്ടുകൊണ്ടു പോകുന്നു.

ത്രേസ്യയും മോളിയും ഒരു കുബേരനായ ബാങ്കറുടെ സന്തതികളാണ്. മേരി അദ്ദേഹത്തിന്റെ കുടുംബത്തെ ആശ്രയിച്ചാണ് ആറു മാസകാലമായി കഴിഞ്ഞുകൂടുന്നത്. ബാങ്കറുടെ ഭാര്യ മൂന്നാറിലെ ഒരു വലിയ എസ്റ്റേററുമാനേജരുടെ മകളാണ്. അവർ ദയാശീലയായ ഒരു മാന്യയാണ്. ഇരുപത്തിമൂന്നു വയസ്സുമാത്രം പ്രായമുള്ള മേരിക്കു തന്റെ മൂന്നു കുട്ടികളെ തന്നെത്താൻ പുലർത്തേണ്ടി വന്നിരിക്കുന്നു. ലില്ലിയാണു ത്രേസ്യയുടേയും മോളിയുടേയും പുസ്തകസഞ്ചികൾ സ്കൂളിലേക്ക് ചുമന്നുകൊണ്ടു പോകേണ്ടത്. അതുകാരണം ദിവസം മൂന്നുനേരത്തെ ഭക്ഷണം അവൾക്കു ബാങ്കറുടെ വീട്ടിൽനിന്നു കിട്ടുന്നുണ്ട്.

അങ്ങനെ കൊച്ചുകുട്ടിയായ ലില്ലി സ്വപ്രയത്നത്താൽ അവളുടെ ഉപജീവനം സമ്പാദിക്കുന്നു.

അടുത്തുള്ള കോൺവെൻറ് സ്കൂളിൻെറ നാനാഭാഗത്തു നിന്നും മണിനാദങ്ങൾ കേൾക്കുന്നു. ഭംഗിയായി പിയാനോ സംഗീതവും കൊച്ചുബാലികകൾ കൂക്കിവിളിച്ചു ബലൂണുകൾ പറപ്പിച്ചും ആടിയും പാടിയും രസിക്കുന്നു. ത്രേസിയും മോളിയും വർണ്ണപ്പകിട്ടുള്ള പട്ടുടുപ്പുകളും പട്ടുനാടകളും ധരിച്ചു മോടിയിൽ പുറത്തുവന്നു. ലില്ലി കീറിത്തുന്നിയ ഒരു വെള്ള ഉടുപ്പിട്ട്, പഴയതായ ഒരു ചുവന്ന തുണിക്കഷണംകൊണ്ടു തലമുടി ഒരുവശത്തായികെട്ടിയിരിക്കുന്നു. ക്രിസ്തുമസ്സ് ദിവസം സ്കൂളിൽ പലവിധ വിനോദങ്ങളുമുണ്ട്. ഒമ്പതു മണിക്കുള്ള പലഹാരവിതരണം കഴിഞ്ഞിട്ടാണു വിനോദപരിപാടികൾ. ഉച്ചയ്ക്ക് പന്ത്രണ്ടു മണിയോടുകൂടി എല്ലാം അവസാനിക്കുന്നതാണ്.

ത്രേസിക്കും മോളിക്കും കണ്ണു തട്ടാതിരിക്കുവാനെന്നവണ്ണം ലില്ലി പിന്നിൽ നടക്കുന്നുണ്ട്. ലില്ലിയുടെ മുഖം വിഷാദകലുഷിതമാണ്. അവൾ പതിവില്ലാത്തവണ്ണം മൌനം പൂണ്ടിരിക്കുന്നു. "എന്താ ലില്ലി, നീ ഒന്നും മിണ്ടാത്തതു? ഇന്നു ക്രിസ്തുമസ്സല്ലേ, നീയെന്താ ഈ കീറിപ്പറിഞ്ഞ ഉടുപ്പിട്ടു വന്നിരിക്കുന്നതു്? എല്ലാരും നല്ലതിട്ടുമ്പോ നീയുമാത്രം ഇതിട്ടുവരുന്നതെന്തിനാ? നിൻെറ അമ്മയോടു പറയാഞ്ഞിരുന്നില്ലേ?"

ലില്ലി.—"ഞാൻ ചോദിച്ചപ്പോഴ് അമ്മ കരഞ്ഞു. അമ്മ സൂക്ഷിച്ചു വെച്ചിരുന്നതാണ് ഈ ഉടുപ്പ്."

മോളി.—"അയ്യോ, ലില്ലിക്കു വേറെ നല്ല ഉടുപ്പില്ലേ? ഞാൻ നിനക്കൊന്ന് ഇന്നു വൈകുന്നേരം തരാം."

ലില്ലിക്കു സന്തോഷമായി. അവൾ ചിരിക്കാൻ തുടങ്ങി. ധർമ്മാനവും പുറത്തുവന്നു. ലില്ലിക്ക് അവളുടെ കൊച്ചനുജൻെറ വികൃതിയെപ്പററി പറയാൻ തുടങ്ങിയാൽ ഒരവസാനവുമില്ല.

കോൺവെൻറിൽനിന്നു ബാലികമാരുടെ ഒരു ഘോഷയാത്ര അടുത്തുള്ള പള്ളിയിലേക്ക് പോകുന്നുണ്ടായിരുന്നു. സുന്ദരിമാരും സമ്പന്നരും മനോഹരവസ്ത്രധാരിണികളുമായ വിദ്യാർത്ഥിനികളെ മാത്രമേ ഘോഷയാത്രയിൽ പങ്കെടുക്കുവാൻ അനുവദിച്ചിരുന്നുള്ളു. ത്രേസിക്കും മോളിക്കും അവിടെ വലിയ സ്ഥാനമുണ്ടായി. കൊച്ചുലില്ലി നിറഞ്ഞ കണ്ണുകളോടെ ഒരു ഭാഗത്തു മാറിനിന്നു. "എനിക്കും ഒരു പട്ടുടുപ്പുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ!" അവൾ തന്നത്താൻ പറഞ്ഞു കരഞ്ഞു. കേക്കും മിഠായിയുമോർത്ത് അവൾക്ക് അല്പം സമാധാനമായി. പതിനഞ്ചു മിനുട്ടിനകം ബാലികമാർ മടങ്ങിയെത്തി. സിസ്റ്റർ സെലിന ഒന്നാംക്ലാസ്സുകാർക്കു കേക്കും മിഠായിയും വിതരണം ചെയ്തു. ലില്ലി വിനോദങ്ങൾക്കു കാത്തുനില്ക്കാതെ വീട്ടിലേയ്ക്കു ഒരോട്ടം കൊടുത്തു. ലില്ലിക്കു കിട്ടിയ പങ്കു രുചിനോക്കുകപോലും ചെയ്യാതെ അവൾ അമ്മയുടെ പക്കൽ ഏല്പിച്ചു. മേരി അതിനെ മൂന്നുസമഭാഗങ്ങളാക്കി. സൂസിയുടെ പങ്കിൽനിന്നു അല്പമെടുത്ത് ആ അമ്മയൊന്നു രുചിനോക്കി.

ഉച്ചക്കു ഊണുകഴിക്കുവാൻ കുട്ടികളെല്ലാം അവനവൻെറ വീട്ടിലെത്തി. ത്രേസിയും മോളിയും ഉന്മേഷഭരിതരായി കോൺവെൻറിൽനിന്നും മടങ്ങുന്നതു നോക്കി കുറെനേരം ലില്ലി കാത്തുനിന്നു. മേരി ചോറും മത്സ്യക്കറിയും മത്സ്യം വറുത്തതും രണ്ടു മക്കൾക്കും വിളമ്പിക്കൊടുത്തു ബാങ്കറുടെ വീട്ടിൽ പണിക്കുപോയിരിക്കയാണ്. ലില്ലി ജോസിനെ കൈ കഴുകിച്ചു പാത്രങ്ങൾ കഴുകിവെച്ച് ഉമ്മറത്തിണ്ണമേൽ മോളിയുടെ വീട്ടിലേയ്ക്കു നോക്കിയിരിപ്പാണ്. മാംസത്തിൻെറയും കട്ലററിൻെറയും പപ്പടത്തിൻെറയും ആകർഷകമായ വാസന ലില്ലിക്കു വീണ്ടും വിശപ്പുണ്ടാക്കിത്തീർത്തു. ജോസ് ചേച്ചിയോടു ചോദിക്കയാണ്, "ചേച്ചി, നമ്മുടെ അപ്പച്ചൻ മരിച്ചുപോയോ? അമ്മച്ചിയല്ലേ അന്നൊരു ദിവസം പറഞ്ഞതു്, അപ്പച്ചൻ ക്രിസ്തുമസ്സിന്നു ജോസിനും ചേച്ചിക്കും നല്ല നല്ല ഉടുപ്പുകൾ കൊണ്ടുവരുമെന്നു?" ലില്ലി, മോളിയും ത്രേസ്യയും സഹോദരന്മാരും കൂടി കളിച്ചു രസിക്കുന്നതുകണ്ടു് അങ്ങോട്ടു ശ്രദ്ധിക്കുകയാണ്. "എന്താ, ചേച്ചി മിണ്ടാത്തത്. ചേച്ചിക്കു മോളിച്ചേച്ചി ഉടുപ്പു തരുമ്പോ എനിക്കാരു തരും? ബാബുൻെറ ആ ചുവന്ന നിക്കറ് എനിക്കു വാങ്ങിത്താ, ചേച്ചീ."

അമ്മ പണികഴിഞ്ഞു വിശേഷപ്പെട്ട സദ്യവട്ടങ്ങളുമായി വീട്ടിൽ തിരിച്ചുവരുമ്പോൾ വഴിയിൽവെച്ചുതന്നെ ലില്ലിയും ജോസും ധൃതിപ്പെട്ടു ഓരോ പാത്രവും പിടിച്ചുവലിക്കാൻ തുടങ്ങി. പദാർത്ഥങ്ങൾ നിലത്തുവെച്ച ഉടനെ സൂസി നീന്തിക്കൊണ്ടുവന്ന് ഓരോന്നും തട്ടിമറിക്കുന്നു. മേരി സൂസിയെ എടുത്തു മടിയിൽവെച്ചു കൊണ്ട് ഓരോന്നും ലില്ലിക്കും ജോസിനും വിളമ്പിക്കൊടുത്തു. അതിലിടയ്ക്ക് ജോസ് ചോദിച്ചു, "എന്തേ, അമ്മച്ചി, നമ്മുടെ വീട്ടില് ഇതൊന്നും ഉണ്ടാക്കാഞ്ഞതു്? ഇതു നല്ല സ്വാദുണ്ടല്ലോ." "അമ്മച്ചി, ത്രേസിം മോളീം എന്തു ചെയ്യുന്ന? എന്നോടു ചെല്ലാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്?" ലില്ലി പറഞ്ഞു, "ഞാനും വരും ചേച്ചീടെ കൂടെ."

ലില്ലി ജോസിനെ കൂടാതെ ബാങ്കറുടെ വീട്ടിലേക്ക് ഒളിച്ചു പോകുവാൻ ശ്രമിച്ചതൊന്നും ഫലിച്ചില്ല. ലില്ലിയുടെ പിന്നാലെ നിലവിളിച്ചുകൊണ്ടു ജോസും മോളിയുടെ അരികിലെത്തി. ചെന്ന ഉടനെ ലില്ലി മോളിയോട്, "രാവിലെ പറഞ്ഞതു മറന്നുപോയോ?" എന്നു ചോദിച്ചു. "അമ്മ പോയികിടക്കട്ടെ ലില്ലി. എന്നിട്ടു ഞാൻ പെട്ടിയുടെ അടിയിൽനിന്നു ആ നീലപ്പട്ടുകുപ്പായം എടുത്തുകൊണ്ടുവന്നുതരാം. അതുപോരെ?" "ഓ, മതി" അപ്പോഴേക്കും ജോസ് ചേച്ചിയെ നോക്കി കരയാൻ തുടങ്ങി "എനിക്കും വേണം. ബാബുൻെറ ചുവന്ന നിക്കറ് എനിക്കുവേണം." വേലക്കാരി മറിയം ആ കുട്ടികളെ കണ്ണുരുട്ടി പിറുപിറുത്തുകൊണ്ടു നടന്നുമറഞ്ഞു. മറിയത്തിന്നു മേരിയെ ബഹുദേഷ്യമാണ്.

മേരി സുന്ദരിയും സൽസ്വഭാവിയുമായ ഒരു യുവതിയാണ്: ഏതു വിഷമമുള്ള ജോലിയും ചെയ്യാൻ പറഞ്ഞാൽ അവൾ മുഖം കറുപ്പിക്കാതെ സമയത്തിനു ചെയ്തു

തീക്കും. അതിനാൽ യജമാനത്തിക്കു കുട്ടിയെ വലിയ കാര്യമാണു്. മറിയം പെണ്ണല്ലേ. അസൂയയും കുശുമ്പും അവളിൽനിന്നു പോയതേ ഉള്ളൂ. മറിയം പലതവണ മേരിയെ കുടുക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അതൊന്നും ഇതുവരെയും ഫലിച്ചിട്ടില്ല. ഇപ്പോൾ നല്ലൊരു വഴി കിട്ടി. കുട്ടികൾ കാണിക്കുന്നതെല്ലാം അവൾ ഒളിഞ്ഞുനിന്നു കാണണമെന്നുറച്ചു. മോളിയും ത്രേസിയുംകൂടി കുറച്ചുനേരം ആലോചനയും വാദപ്രതിവാദവും കഴിച്ചു് ഒടുവിൽ നീലഉടുപ്പും ചുവന്നനിക്കറും കൊടുക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കി.

ലില്ലിയുടെ പിന്നാലെ ജോസ് പാടിക്കൊണ്ടു ചാടിയോടുന്നു. വീട്ടിൽച്ചെന്നു ജോസ് നിക്കർ പലതവണ ചുംബിച്ചു, ഇട്ടുനോക്കി തുള്ളിച്ചാടി; ചേച്ചിയുടെ പൊട്ടക്കണ്ണാടിക്കഷണമെടുത്തു ഭംഗിനോക്കി. അവനു സമാധാനമായി. ജോസിനും ക്രിസ്തുമസ്സുണ്ടു്. ലില്ലിയും ആരും കാണാത്ത ഒരു മൂലയിൽ പോയി ആ പട്ടുടുപ്പിന്റെ ഭംഗി കയ്യിലും മേലും വെച്ചുനോക്കി ആനന്ദിച്ചു. മേരിയുടെ വീട്ടിലും ക്രിസ്തുമസ്സു വന്നു. ജോസിനും അനവധി ബലൂൺകഷണങ്ങൾ കിട്ടിയിട്ടുണ്ടു്. കുട്ടികൾക്കു പടക്കം വാങ്ങണമെന്നൊരാശ. പക്ഷേ കാശെവിടെ? ലില്ലിക്കു അഞ്ചാറു കോലുകൾ മാത്രം ശേഷിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു തീപ്പെട്ടി കിട്ടിയിരുന്നു. അവൾ തീപ്പെട്ടിക്കോലിലെ മരുന്നു പൊടിയെടുത്തു് ഒരു താക്കോലിലിട്ടു പൊട്ടിക്കുവാൻ തീർച്ചയാക്കി. ആ ശബ്ദം കേട്ടാണു കുട്ടിയെ ഉറക്കിക്കൊണ്ടിരുന്ന അമ്മ പുറത്തുവന്നതു്. അതോടൊപ്പം അങ്ങേ വീട്ടിലെ മറിയവും ഒന്നെത്തിനോക്കി. മേരി ചോദിച്ചു, "ലില്ലി, നിനക്കെവിടെനിന്നുകിട്ടി പടക്കം? ആരു തന്നു?" അപ്പോഴേക്കും ജോസ് ഇടക്കു കേറിപ്പറഞ്ഞു. "അമ്മച്ചി, നോക്കമ്മച്ചി, എനിക്കു ചുവന്ന നിക്കർ. അമ്മച്ചീടെ മോനു് ഇപ്പൊ എന്തുചന്തം? ഒന്നു നോക്കമ്മച്ചി." അമ്മയെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു മകൻ തുള്ളിച്ചാടുന്നു. മേരിക്കു പരിഭ്രമമായി. ഇതു പുതിയ നിക്കർ ഒരിക്കലും യജമാനത്തി കൊടുത്തുകാണില്ല. അഥവാ കുട്ടികൾക്കു പഴയ വല്ല ഉടുപ്പുകളും കൊടുക്കാനുണ്ടെങ്കിൽ അതു തന്നെ വിളിച്ചുമാത്രമേ ഏല്പിക്കുകയുമുള്ളൂ. ജോസ് തുടർന്നു, ചേച്ചിക്കു പട്ടുകുപ്പായം കിട്ടി. "ലില്ലി, ഇവിടെകൊണ്ടുവാ. നിനക്കിതെവിടെനിന്നു കിട്ടി? എന്റെ ഈശോയേ! ഞാനെന്തു ചെയ്യട്ടെ!! ഇനി കള്ളപ്പേരും കേൾക്കേണ്ടിവരും. എന്നാ പിന്നെ പണിയെടുത്തു വെള്ളം കുടിക്കാനും പററാണ്ടാകും." "പൊന്നമ്മച്ചി, ഞങ്ങൾ കട്ടതല്ല. ത്രേസീം മോളീംകൂടി പെട്ടീന്നു് എടുത്തു തന്നതാ. ഇതാ ഇപ്പോത്തന്നെ മറിയക്ക കൂടി കണ്ടു്." മറിയത്തിന്റെ പേരു കേട്ടതോടെ മേരിക്കു ഭയമധികമായി. മേരി ബാങ്കരുടെ വീട്ടിലേക്കു് ഉടുപ്പുകളുമായി ഒരോട്ടം കൊടുത്തു. മറിയയും യജമാനത്തിയും ഗൌരവമായി എന്തൊക്കെയോ പറയുന്നു. മേരി മാറിനിന്നു. "നശിച്ച ജന്തുക്കൾ! ഇവറെറ നാഴി വെള്ളം കൊടുക്കാമെന്നു വെച്ചു ഒരിടത്തും കയററരുതു്. കാറാണോ കെട്ട്യോന് ഈ നല്ല ദിവസംകൂടി ആസ്പത്രിയിൽകിടക്കേണ്ടി വന്നതു്? മേരിക്കു് യജമാനത്തിയുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടാനോ എന്തെങ്കിലും പറയാനോ ധൈര്യമില്ലാതായി. അവൾ ആ ഉടുപ്പും നിക്കറും കോലായിൽ ഒരിടത്തു വെച്ചു മടങ്ങിപ്പോയി. ഇരുന്നു കരയുവാൻ തുടങ്ങി. ലില്ലി കരഞ്ഞുകൊണ്ടു കോലായത്തിണ്ണയിലിരിക്കുന്നു. ജോസ് നിലത്തു കിടന്നു കരയുന്നു. മേരിയുടെ വീടുമുഴുവനും കണ്ണുനീർ പ്രവാഹം! അതും ക്രിസ്തുമസ്സ് ദിവസം.

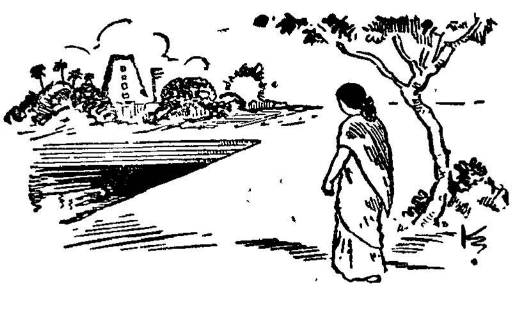
ബാങ്കരുടെ വീട്ടിൽ മൂന്നു മണിക്കു് ഒരു ഗംഭീര ചായസൽക്കാരമുണ്ടു്. മറിയവും യജമാനത്തിയും ധൃതിപ്പെട്ടു പലഹാരങ്ങളൊരുക്കുന്നു. മറിയം ചോദിക്കയാണു്; "മേരി ഇനിയും വന്നില്ലല്ലോ. മേശവിരികളൊക്കെ കൊണ്ടിടണ്ടേ? നേരം രണ്ടരയായി. കള്ളിപ്പെണ്ണ്! കട്ടതിന്റെ ചൂടാറുന്നതിനുമുമ്പ് എങ്ങനെവരും? ഇവളെപ്പറഞ്ഞയച്ചിട്ടുവേണം അവളെയൊട്ടു വിളിച്ചു പുറത്തിറക്കിവിടാൻ?" മണി നാലായി. മറിയം മേരിയെ ഉറക്കെ പുലഭ്യം പറയുന്നു. മേരി ഉടുപ്പുകൾ തിരിച്ചുകൊണ്ടുവെച്ചതു മറിയത്തെ കുററപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടിയാണെന്നു പറഞ്ഞു മറിയം മറെറാരു കേസ്സുകൂടി ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു. കുട്ടിയെ മാറോടണച്ചുകൊണ്ടു മേരി യജമാനത്തിയുടെ മുമ്പിൽ സങ്കടം ബോധിപ്പിക്കുകയാണു്. ലില്ലി പറഞ്ഞു, "മറിയക്ക കണ്ടിട്ടുണ്ടു മോളി എനിക്കിതു തരുന്നതു്. ഞങ്ങളാരും കട്ടതല്ല. മറിയക്കയോടു ചോദിച്ചാ മതി." മറിയം കണ്ണുരുട്ടിക്കൊണ്ടു പറഞ്ഞു "തള്ളേടല്ലേ മോളു്. എന്നെ കള്ള സാക്ഷിക്കൊന്നും കിട്ടില്ല. തള്ള കള്ളത്തിയാക്കി. എനിക്കു കഴിയില്ലമ്പ്രാ, ഇങ്ങനെ ചീത്തപ്പേരും കേട്ടു ജോലി നോക്കാൻ." യജമാനത്തി ത്രേസിയേയും മോളിയേയും വിളിക്കാൻ ആളെ അയച്ചു. മറിയം തുടർന്നു, "ഇതാ പിന്നെ വെറുതെങ്കിലും ആ പിഞ്ചുപൈതങ്ങളെ അടിക്ക്യേ വഴക്കു പറയ്യേ ഒന്നും വേണ്ട. ആ കൊച്ചുങ്ങളു് ഒന്നും കൊടുത്തിട്ടുണ്ടാവില്ല. തള്ള മുറിയിൽ ചുററി നടക്കുന്നതും പതുങ്ങി നില്ക്കുന്നതും ഒക്കെ ഇവ ഞാൻ എന്റെ കണ്ണോണ്ടുകണ്ടതാ." ത്രേസിയും മോളിയും വരുമ്പോൾ ലില്ലിയും ജോസും മേരിയും കരയുന്നുണ്ടു. മേരി തന്റെ മൂന്നു കുട്ടികളേയും ആണയിട്ടുകൊണ്ടു താൻ കട്ടതല്ലെന്നു് ഈശ്വരനെ മുൻനിർത്തി സത്യംചെയ്യുകയാണു്. "മോളി, ഇതെല്ലാം ആരെടുത്തു പുറത്തിട്ടു?" അമ്മ ചോദിച്ചു "അമ്മച്ചീ, പട്ടുടുപ്പു ഞാനും നിക്കറു ത്രേസിയും കൊടുത്തതാണു്. ലില്ലിക്കു കൊടുത്തപ്പോൾ ജോസ് കരഞ്ഞു ശാഠ്യം പിടിച്ചു". "അപ്പച്ചൻ വരട്ടെ ക്രിസ്തുമസ്സ് നന്നാക്കിത്തരാം. നിങ്ങടെ അധികാരോം ദാനോം ഒക്കെ ഒന്നു കാണണം." കൂടുതൽ വിചാരണ നടത്തി യജമാനത്തി സംഗതികളെല്ലാം മനസ്സിലാക്കി. ത്രേസി, മോളി, ലില്ലി, ജോസ് എന്നിവരെ നല്ലപോലെ പേടിപ്പിച്ചു താക്കീതു ചെയ്തു. മേരിക്കു സമാധാനമായി. അവൾ സംഭവം മുഴുവൻ യഥാക്രമം പറഞ്ഞതനുസരിച്ചു യജമാനത്തി തൃപ്തിയായി. അവർ മറിയത്തിന്റെ സ്വഭാവവൈകൃത്യത്തിന്നു് അവളെ കണക്കിലധികം ശകാരിച്ചു. മേരിയുടെ മര്യാദയിലും സത്യനിഷ്ഠയിലും പ്രീതയായ ആ ഗൃഹസ്ഥ കൊച്ചു കുട്ടിക്കു് ഒരു

വിലപിടിച്ച ഉടുപ്പുകൂടികൂട്ടി മൂന്നും മേരിക്കുതന്നെ സമ്മാനിച്ചു. മറിയത്തിന്നു തന്റെ കാലുകളിൽ നില്ക്കുവാൻ കെല്പുണ്ടായിരുന്നുവെങ്കിൽ തീച്ചയായും ആ നിമിഷം തന്നെ അവൾ അവിടെനിന്നും ഇറങ്ങിപ്പോകുമായിരുന്നു.

നന്ദിപൂർവ്വം യാത്രപറഞ്ഞു മേരി കുട്ടികളോടുകൂടി വീട്ടിലെത്തി. രാത്രിയെങ്കിലും ക്രിസ്തുമസ്സ് ആഘോഷിക്കുവാൻ അവൾ തീച്ചയാക്കി. ബാങ്കരുടെ വീട്ടിലെ ചില ഭക്ഷണസാമഗ്രികളുടെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ അവൾ കൊണ്ടുവന്നിരുന്നതു സന്തോഷപൂർവ്വം പാകം ചെയ്തു. നേരം ഏതാണ്ട് എട്ടുമണിയായി. ഉമ്മറത്തു് ആരുടെയോ കാൽപ്പെരുമാററം കേട്ടു്, "ആ വിളക്കെടുത്തു് ഉമ്മറത്താരാണെന്നു നോക്കു്" എന്നു മേരി ലില്ലിയോടു പറഞ്ഞു. "ആരോ, താടിയും തലയുമൊക്കെ വളർത്തിയിട്ടുള്ള ഒരാൾ വന്നിട്ടുണ്ടു് അമ്മച്ചീ". "ഈ രാത്രി സമയത്തു് ആരു വരാൻ!" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ടു മേരി ഉമ്മറത്തേക്കു് ചെന്നു. അതക്ഷണം അവളുടെ നയനങ്ങൾ വിടർന്നു തെളിഞ്ഞു. ഉടനെ ആ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞൊഴുകി. ആഗതൻ അവളുടെ ഭർത്താവു ജോർജ്ജായിരുന്നു. ജോർജ്ജ് കുട്ടിയെവിടെയെന്നു ചോദിച്ചുകൊണ്ടു് അകത്തേയ്ക്കു കടന്നു. തന്റെ കൈയിലുണ്ടായിരുന്ന ഒരു നീണ്ട പൊതിയഴിയിച്ച് മധുരപലഹാരങ്ങൾ പലതും അയാൾ കുട്ടികൾക്കു വാരിക്കൊടുത്തു. മേരിക്കു് സാരിയും ബ്ലൌസ്സും ലില്ലിക്കു പൈജാമയും ജൂബ്ബയും ഷാലും, ജോസിന്നു് ഒരു നിക്കറും ബുഷ്കോട്ടും അയാൾ കൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ളതിനെ ഓരോരുത്തരും എടുത്തു നോക്കുകയായി. കുട്ടികൾക്കു തങ്ങളും ബാങ്കറെപ്പോലുള്ള ഒരു പ്രഭുവിന്റെ സന്താനങ്ങളാണെന്നു തോന്നിപ്പോയി. അച്ഛൻ കൊണ്ടുവന്ന കളിപ്പാട്ടങ്ങളെടുത്തു ലില്ലിയും ജോസും രാത്രി മുഴുവൻ കളിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

സന്താനങ്ങളുടെ സന്തോഷം കണ്ടു സംതൃപ്തരായ ആ യുവദമ്പതിമാർ ഒരു ഭാഗത്തിരുന്നു സംസാരിക്കുകയാണ്. "ഭാഗ്യം! അന്നത്തെ കാറപകടംകൊണ്ടു് ഇത്രയല്ലേ പററിയുള്ളു!! അന്നു വല്ല ജീവഹാനിയും വന്നിരുന്നെങ്കിൽ ഞാനും അപ്പോൾത്തന്നെ മരിക്കുമായിരുന്നു," മേരി പറഞ്ഞു. ജോർജ്ജ് തുടർന്നു "എന്റെ ശരീരത്തിന്നല്ലേ പരുക്കു പററിയുള്ളു. കാറുലോറിയോടു മുട്ടിയതു പോകുമ്പോഴായിരുന്നുവെങ്കിൽ മാനേജരുടെ കഥയും കഴിയുമായിരുന്നു. അങ്ങേർക്കു നല്ല ഭാഗ്യമുണ്ടു്. ദയവാനായ അദ്ദേഹമാണു് ഈ ആറുമാസം ആസ്പത്രിയിൽവെച്ചു് എനിക്കുവേണ്ട ചെലവുകളെല്ലാം നടത്തിത്തന്നതു്. ഡി.എം.ഓ. എന്നെ വിട്ടതു് ഇന്നു കാലത്താണു്. മാനേജർ സാർ പുതിയ കാറുമായി വന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്നെ വീണ്ടും കൂടുതൽ ശമ്പളത്തിൽ കാർ ഡ്രൈവറായി നിശ്ചയിച്ചിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മില്ലിൽനിന്നു കടമെടുത്തതാണു് ഈ തുണിത്തരങ്ങൾ."

ജോർജ്ജിന്റെ രോഗവിമുക്തിയോടുകൂടി മേരിയുടെ ജീവിതരീതിയും മാറി. മേരി ഭൃത്യവേലയ്ക്കായി ബാങ്കരുടെ വീട്ടിലേക്കു് ഇപ്പോൾ പോകാറില്ല. 'മറിയം മഹാറാണി' യാണു് ഇപ്പോൾ ഭൃത്യവകുപ്പിന്റെ മേലദ്ധ്യക്ഷ.

അവൾ സഹോദരിയാണ്

എൻ. ആർ. സി. നായർ.

പശ്ചിമ ചക്രവാളത്തിൽ രക്തയവനിക വീണുകഴിഞ്ഞു. തരുനിരകൾക്കപ്പുറത്തു വാനത്തിൽ രക്തം തളിച്ചിരിക്കുന്നതായി തോന്നി. ഒരു കുളിർക്കാററ് വീശിക്കൊണ്ടിരുന്നു. അന്തരീക്ഷം ഒന്നിരുണ്ടു. കനത്ത കാർമേഘങ്ങൾ തടിച്ചുകൂടി. മഴ കുറേശ്ശ ചാറിത്തുടങ്ങി. ഞാൻ നേരെ ഹോസ്റ്റലിലേക്കു നടന്നു.

ഞാൻ ഞങ്ങളുടെ മുറിയിലേക്കു നടന്നു. ഓ . . . ഇന്നു രവി നേരത്തെ വന്നിട്ടുണ്ടു്. ഞാൻ മുറിയിൽ പ്രവേശിച്ചതു അവനറിഞ്ഞില്ല. അവനെ ഒന്നു ഭയപ്പെടുത്തണമെന്നു കരുതി ഞാൻ ശബ്ദമുണ്ടാക്കാതെ പുറകിൽ ചെന്നുനിന്നു . . . .

എന്താണ് രവിയുടെ കയ്യിലുള്ളതു് ? ഒരു കൊച്ചു പടമാണ് ; അവന്റെ കാമുകിയുടേതായിരിക്കണം അതു്. രവിക്കു ഒരു കാമുകിയുള്ളതായി അവൻ എന്നോടു പറഞ്ഞിട്ടില്ലല്ലോ ? അല്ലെങ്കിൽ എന്നിൽ നിന്നും മറച്ചുവെച്ച ഒരു രഹസ്യമായിരിക്കാം ഇതു്. ഏതായാലും ഇപ്പോൾ കള്ളി വെളിച്ചത്തായല്ലോ.

പൊട്ടിപ്പുറപ്പെടുന്ന ചിരി അടക്കിക്കൊണ്ടു ഞാൻ വിളിച്ചു "രവീ".

അവനെന്റെ മുഖത്തു നോക്കി—വേദനനിറഞ്ഞ ഒരു നോട്ടം. രവിയുടെ നയനങ്ങൾ ബാഷ്പാവൃതങ്ങളായിരുന്നു. അവൻ എന്തോ പറയുവാൻ യത്നിച്ചു. പക്ഷെ ശബ്ദം പുറത്തുവന്നില്ല. എനിക്കു തോന്നി രവി പ്രേമനൈരാശ്യം പൂണ്ടിരിക്കയാണെന്നു്.

"രവീ, ഏതാണീ കാമുകി ?" ഞാൻ ചോദിച്ചു.

അവൻ എന്നെ പിന്നെയും നോക്കി—വേദനനിറഞ്ഞ ആ നോട്ടം. ഇടറിയ ഒച്ചയിൽ അവൻ പറഞ്ഞു: "സഹോദരാ ക്ഷമിക്കണം . . . കാമുകിയല്ല . . . സഹോദരി . . . . ".

ഞാനൊന്നമ്പരന്നു. രവിക്കു സഹോദരിമാരില്ലെന്നാണ് അവൻ എന്നോടു പറഞ്ഞതു്. പിന്നെ ഇതാരാ . . . ?

"രവീ, നീ പറയുന്നതൊന്നും എനിക്കു മനസ്സിലാകുന്നില്ല". "പറയാം". അവൻ പിന്നേയും ആ പടത്തിലേക്കു നോക്കി. വീണ്ടും എന്നെ നോക്കി—വേദനനിറഞ്ഞ ആ നോട്ടം. "ഇപ്പോഴെന്നെ നിർബ്ബന്ധിക്കരുതു്. അല്പസമയം കഴിഞ്ഞോട്ടെ". അവൻ വീണ്ടും ഫോട്ടോവിലേക്കു നോക്കി.

ആ ഫോട്ടോ അവനെ കൂടുതൽ ദുഃഖിപ്പിക്കുകയാണ് ചെയ്യുക. അതിനാൽ ഞാനതു വാങ്ങിവെച്ചു. വികാരങ്ങളുടെ വിദ്യുതലതകൾ തത്തിക്കളിക്കുന്ന വദനത്തോടുകൂടിയ ഒരു സുന്ദരാംഗി. സൌന്ദര്യത്തിൽനിന്നും ഉറവെടുത്തതാണവൾ. വല്ലാത്തൊരാകർഷകതയുണ്ട് ആ നയനങ്ങൾക്കു . . . .

"രവീ, ആരാണതു്. പറയൂ, അവൾക്കെന്തു പററി". കാര്യമറിവാനുള്ള ജിജ്ഞാസയാൽ ഞാൻ രവിയെ അലട്ടുവാൻ തുടങ്ങി . . . .

സ്നേഹിതാ, എനിക്കവളെ പരിചയമായതു പത്താം വയസ്സിലാണു്. അന്നവൾക്കു ഏഴു വയസ്സു പ്രായമുണ്ടു്. ഞാൻ ഒരു ദിവസം സ്കൂൾ വിട്ടുവരുമ്പോൾ വീട്ടിൽ അപരിചിതയായ ഒരു സ്ത്രീയേയും കൊച്ചുപെൺകുട്ടിയേയും കണ്ടു. അമ്മയുമായി വർത്തമാനം പറഞ്ഞിരിക്കയായിരുന്നു ആ സ്ത്രീ. അവരോടു പററിച്ചേർന്നു നില്ക്കയാണീ അവൾ. അവരെയൊന്നും ഞാനത്ര കാര്യമാക്കിയില്ല. "അമ്മേ, ചായ" ഞാൻ അമ്മയോടു ചായക്കാവശ്യപ്പെട്ടു.

അമ്മ അവളെ ചൂണ്ടിയുംകൊണ്ടു എന്നോടു ചോദിച്ചു: "നോക്കൂ, നിനക്കിവളെ പുടമുറികഴിച്ചുകൂടെ. അതു പറഞ്ഞാൽ ചായ തരാം".

"ഉം . . . വേണ്ട ടോ" അവൾ മുഖം കൂർപ്പിച്ചുംകൊണ്ടു് പറഞ്ഞു. ഹൌ അവളുടെ അപ്പോഴത്തെ മുഖഭാവം കാണുവാൻ എന്തു സൌന്ദര്യമായിരുന്നെന്നോ.

"ഏ . . . പെണ്ണിനെന്താ എന്റെ മകനെ പിടിച്ചില്ലേ ?" അമ്മ ചോദിച്ചു. ഇതുകൂടെ കേട്ടപ്പോൾ ഞാൻ അവിടെ നില്ക്കാതെ പുറത്തേക്കോടി.

അമ്മ അവരൊന്നിച്ചു ചായ കഴിക്കുവാൻ എന്നെ വിളിച്ചു. പക്ഷെ ഞാൻ ചെന്നില്ല. എനിക്കു ചായ വേറൊരു സ്ഥലത്തേക്കു കൊണ്ടുവന്നു തരേണ്ടിവന്നു.

അവർ വീട്ടിൽനിന്നും പോയപ്പോഴെ എനിക്കാശ്വാസം തോന്നിയുള്ളു. തല്ക്കാലത്തേക്കു നശിച്ചുപോയ എന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യം വീണ്ടും കിട്ടിയതായി എനിക്കു തോന്നി. അതുവരെ ഞാൻ ഒരു മുറിക്കകത്തു ഒററക്കിരുന്ന സമയം

എണ്ണിയെണ്ണിക്കഴിക്കുകയായിരുന്നു. അവർ ഏതെന്നു ഞാൻ അമ്മയോടു ചോദിച്ചില്ല. അതിന്നു അമ്മ എന്നെ കളിയാക്കിയെങ്കിലൊ എന്നു് എനിക്കൊരു പേടി.

അന്നു് "സന്ധ്യക്കു" അടുത്ത വീട്ടിൽനിന്നും നാമം ചൊല്ലുന്നതു കേട്ടു. അപ്പോഴെനിക്കു മനസ്സിലായി ആ ഒഴിഞ്ഞ വീട്ടിൽ താമസിക്കുവാൻ വന്നവരാണു് അവർ എന്നു് . . . .

* * *

"ഏട്ടാ . . . " അവളുടെ മധുരസ്വരത്തിലുള്ള ആ വിളി കേൾക്കുമ്പോൾ ഞാൻ പുളകംകൊള്ളാറുണ്ടു്. ഞാനൊരേട്ടനായിരിക്കയാണു്. തീർച്ചയായും ഞാനതിൽ അഭിമാനംകൊണ്ടു്. അത്രയും കാലത്തോളം ഞാൻ ആരുടെയും ഏട്ടനല്ലായിരുന്നു. എത്ര പെട്ടെന്നു് ഞാൻ ഒരേട്ടനായി. ഇന്നു രണ്ടാം ക്ലാസ്സിൽ പഠിക്കുന്ന ഒരു കൊച്ചനുജത്തിയുണ്ടു് എനിക്കു്. അങ്ങിനെ ആ അനുജത്തിയോടു എനിക്കു "എന്തെന്നില്ലാത്ത വാത്സല്യം തോന്നി". ഏട്ടാ എന്നും വിളിച്ചുംകൊണ്ടു അവൾ ഏതു സമയവും എന്റെ കൂടെ നടക്കും. എനിക്കത്രമേൽ സന്തോഷമുളവാക്കിയിരുന്ന സംഗതി വേറെ ഒന്നില്ലായിരുന്നു.

എനിക്കു അറിയാവുന്ന കഥകളെല്ലാം ഞാൻ അവൾക്കു പറഞ്ഞുകൊടുക്കും. ശ്രദ്ധയോടെ അവൾ അതെല്ലാം കേൾക്കും. എന്റെ കഥകൾ കേട്ടു പലപ്പോഴും അവൾ കണ്ണുനീരൊലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ടു്. അവൾ കഥകൾ കേട്ടു അങ്ങിനെ കരയുന്നതു കാണുവാൻ എനിക്കു വലിയ കൌതുകമായിരുന്നു. ബാഷ്പാവൃതങ്ങളായ ആ നേത്രങ്ങളിൽ ഞാൻ വിശ്വസൌന്ദര്യം ദർശിച്ചു.

"ദൈവമെ ഇനി അവളെ . . . " രവി മുഴുമിച്ചില്ല. അവന്റെ തൊണ്ടയിടറി. മിഴികൾ നിറഞ്ഞു.

ടവ്വൽകൊണ്ടു കണ്ണുനീർ തുടച്ചു അവൻ കഥ തുടർന്നു. സ്നേഹിതാ, ദിവസങ്ങൾ അങ്ങിനെ ഉല്ലാസപ്രദങ്ങളായി പോയ്ക്കൊണ്ടിരുന്നു. അവൾ അഞ്ചാം ക്ലാസ്സിൽനിന്നും ജയിച്ചു. ഫസ്റ്റ്ഫോമിൽ വന്നു ചേർന്നു. അങ്ങിനെ ഞാനും അവളും ഒരേ സ്കൂളിലായി. അതെ, അന്നു ഞാൻ ഫിഫ്ത്തു ഫോമിലാണു്. ഒരു ദിവസം ഞാനും സ്നേഹിതന്മാരുംകൂടെ "സൊള്ളി" കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ അവൾ എന്നെ വന്നു വിളിച്ചു.

ഞാൻ അവളുടെ സമീപത്തേക്കു ചെന്നു. അടുത്ത ക്ലാസ്സിലേക്കു അത്യാവശ്യമായ ഒരു പുസ്തകം വാങ്ങുവാൻ ഒരുറുപ്പിക ചോദിച്ചു. അവൾ വീട്ടിൽനിന്നും വരുമ്പോൾ എടുക്കുവാൻ മറന്നുപോയത്രെ. അപ്പോഴേക്കും എന്റെ ചില സ്നേഹിതന്മാർ കൂടിവന്നു. ഒരാൾ വിളിച്ചുപറഞ്ഞു: "ഉം, അതു വേണ്ടാ". ഈ ബഹളമെല്ലാം കേട്ടു അവൾ എന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. പാവം! അവൾക്കെന്തറിയാം. ഞാൻ വേഗത്തിൽ പണവുംകൊടുത്തു അവളെ പറഞ്ഞയച്ചു.

ഞാൻ വീണ്ടും സ്നേഹിതന്മാരുടെ അടുത്തുചെന്നു. "ഏതെടാ കുട്ടി" ഒരുവൻ ചോദിച്ചു.

"സിസ്റ്ററാണു്."

"ഏഹ്ഹ! സിസ്റ്ററോ: അടുത്ത വീട്ടിലുള്ളതാണു്!" എന്റെ വീട്ടിന്നു കുറച്ചടുത്തുള്ള ഒരുവൻ പറഞ്ഞു.

"ഉം. ഇപ്പോഴേ വിടാതെ കൂടിക്കോ" വേറെ ഒരുവന്റെവക അതും. "ഭാവിയിൽ നന്നാവാനുള്ളതാണു്". ആദ്യം പറഞ്ഞവൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. ഭാഗ്യത്താൽ അപ്പോഴേക്കും ബെല്ലടിച്ചു.

ഹൌ വല്ലാത്ത ലോകം. നിഷ്കളങ്കയായ ഒരു ചെറുബാലികയോടു സംസാരിക്കുന്നതിൽപോലും കാപട്യം ദർശിക്കുകയാണു് ലോകം.

കൊല്ലങ്ങൾ പിന്നെയും കഴിഞ്ഞു. ചുററുപാടും വലിയ മാററങ്ങളെല്ലാം സംഭവിച്ചു. ആ അജ്ഞാതകലാകാരൻ എന്റെ പൊന്നനുജത്തിയേയും വിസ്മരിച്ചില്ല. സാരമായ ചില മാററങ്ങൾ അവളിലും കണ്ടുതുടങ്ങി.

ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ ഇപ്പോഴും വലിയ സ്നേഹമാണു് —കളങ്കരഹിതമായ സ്നേഹം. ആ ബന്ധത്തിൽ യാതൊരു ദുരുദ്ദേശവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. സഹോദരിനിർവ്വിശേഷമായ ഒരു വാത്സല്യം മാത്രമായിരുന്നു എനിക്കവളോടു്.

നന്മ ചെയ്താലും തിന്മയാണു് അതു് എന്നു പറയുന്ന ഇന്നത്തെ ലോകം, അതേ മാന്യന്മാരുടെ കളങ്കരഹിതമായ പെരുമാററത്തിൽപോലും സ്വാർത്ഥത ദർശിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ നീചലോകം, ഞങ്ങൾ തമ്മിലെ ബന്ധത്തിലും കാപട്യം ദർശിച്ചു. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ പ്രണയമാണെന്നു അവർ പറഞ്ഞു. അതെ ഇന്നത്തെ ലോകം അങ്ങിനെയാണു്. ഒരു സ്ത്രീയും പുരുഷനുംകൂടെ സംസാരിക്കുന്നതു് വേറൊരാൾ കണ്ടാൽ മതി; അവർ തമ്മിൽ പ്രണയമാണെന്നു്. ലോകംമുഴുവൻ അറിഞ്ഞു തങ്ങൾ കാമുകീകാമുകന്മാരാണെന്നു്—ഭാര്യാഭർത്താക്കന്മാരാകേണമെന്നു് അവർ ഊഹിച്ചുപോലുമിരിക്കയില്ല. പക്ഷെ അവർ അങ്ങിനെയാണെന്നു ലോകം തീർച്ചപ്പെടുത്തിക്കഴിയും. അങ്ങിനത്തെ ലോകം ഞങ്ങൾ തമ്മിലും പ്രണയമാണെന്നു പറഞ്ഞതിൽ അത്ഭുതപ്പെടുവാനില്ല. അതു ലോകസ്വഭാവമാണു്.

നാട്ടുകാരുടെ പ്രലോഭനങ്ങളൊന്നും ഞങ്ങളെ അകററിയില്ല കഴിഞ്ഞകാലത്തെപ്പോലെതന്നെ ഞങ്ങൾ ജീവിച്ചു. ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ നിസ്വാർത്ഥ സ്നേഹമാണു്. പിന്നെ ഞങ്ങൾ എന്തിന്നു ലോകത്തെ ഭയപ്പെടണം. കാപട്യത്തിന്നല്ലെ ലോകരുടെ മുമ്പിൽ പ്രത്യക്ഷപ്പെടുവാൻ കാൽ വിറക്കുകയുള്ളൂ. അങ്ങിനെ നാട്ടുകാരെ വകവെക്കാതെ ഞങ്ങൾ ജീവിച്ചു.

സ്കൂളിൽ ബെല്ലടിക്കുന്നതിന്നുമുന്നെ വിദ്യാർത്ഥികൾ വരാന്തയിൽ അലഞ്ഞുനടക്കുക പതിവാണു്. ഗെയിററിന്നടുക്കെ കോളേജ് ക്ലാസ്സുകളാകയാൽ ആ ഭാഗത്തെ വരാന്ത കോളേജ് സ്ററുഡൻസിന്റെ കേളീരംഗമാണു്. അവൾ സ്കൂൾവളപ്പിലേക്കു കടക്കുമ്പോഴേക്കും തുടങ്ങും അവരുടെ ആർപ്പുവിളികൾ. ഞാൻ അവിടെ എവിടേയും ഇല്ലെങ്കിലും ചിലർ എന്നെ ഉറക്കെ വിളിക്കും. മററു ചിലർ

ഉറക്കെ കരകും. എന്താണാവോ ആ ആഭാസന്മാൎക്ക് അവളെ കാണുമ്പോഴേക്കും അവൾക്ക് ജ്വലദോഷം പിടിച്ചിരിക്കയാണെന്നു തോന്നും. ആ ദൂഷിച്ച പരിസരത്തിൽ അതിനെ ഭയപ്പെടാതെ ഞങ്ങൾ ജീവിച്ചു.

അതെ, ഞാൻ ഓൎക്കുകയാണ് ആ നശിച്ച ദിവസത്തെ. ആ ദിനം എന്തിന്നുണ്ടായി അല്ലെങ്കിൽ അന്ന് എന്തിന്നേ അവിചാരിതമായി പേമാരി ചൊരിഞ്ഞതു്. അഥവാ ഞാൻ അന്നു കുട എടുത്തിരുന്നുവെങ്കിൽ . . .

അതെ, അന്നു വൈകുന്നേരം സ്കൂൾ വിട്ടപ്പോഴേക്കും മഴപെയ്തു—ആ നശിച്ച മഴ. സ്റ്റുഡൻസ് വീട്ടിലേക്കു പോകാതെ വളരെ നേരം കാത്തുനിന്നു, മഴ ചോരുവാൻ. കുടയുള്ളവർപോലും പോയില്ല. ആ പേമാരി അത്രക്കു കഠിനമായിരുന്നു ഞങ്ങൾ അരമുക്കാൽ മണിക്കൂർ കാത്തുനിന്നു. പക്ഷെ മഴ ചോൎന്നില്ല. ചിലരെല്ലാം മഴ നനഞ്ഞുപോയി.

മഴ അല്പം ചോൎന്നു അപ്പോഴേ അവൾക്കു പോകുവാനുള്ള വണ്ടി എത്തിയുള്ളു. ആ നാശംപിടിച്ച വണ്ടിക്കാരൻ അന്നു വൈകിയാണ് വന്നതു്. എന്തിന്നവൻ അങ്ങിനെ വന്നു? ഓ . . . പാവം, അവനും മനുഷ്യനല്ലെ? അവൻ എങ്ങിനെ ആ പേമാരിയിൽ വണ്ടി ഓടിക്കും. വണ്ടി വലിക്കുന്ന ആ മൃഗത്തിന്നുമില്ലേ ജീവൻ! ഏതായാലും അവൻ അന്നു അപ്പോഴെ വന്നുള്ളു. അവൾ വണ്ടിയിൽ കയറി. എന്നേയും വിളിച്ചു. ഞാനതിന്നു മടിച്ചു. പക്ഷെ എന്തുചെയ്യാം അവളുടെ നിൎബ്ബന്ധത്താൽ എനിക്കതിൽ കയറേണ്ടിവന്നു. അവളുടെകൂടെ സാധാരണ വണ്ടിയിൽ പോകാറുള്ള ആ രണ്ടു പെൺകുട്ടികൾ അന്നു സ്കൂളിൽ വന്നില്ലത്രെ. എന്തുകൊണ്ടവർ വന്നില്ല? അവർ വന്നിരുന്നുവെങ്കിൽ അതുണ്ടാകുമായിരുന്നില്ല. എന്തു ചെയ്യാം.

അവൾ നിൎബ്ബന്ധിച്ചു. ഞാൻ വണ്ടിയിൽ കയറി. ഗേൾസിന്റെ ഇടയിൽനിന്നു ഒരു കൂട്ടച്ചിരി മുഴങ്ങി. അതെ, ഞങ്ങളെപ്പററി പറഞ്ഞു ചിരിച്ചതായിരിക്കാം അവർ. ഹായ് ലോകം!

വണ്ടി നീങ്ങി. ഹോസ്റ്റലിന്നു മുമ്പിലുള്ള നിരത്തിൽ കൂടെ വേണം ഞങ്ങൾക്കു പോകുവാൻ . .

ഹോസ്റ്റൽ വരാന്തയിൽനിന്നു കുട്ടികൾ തല നീട്ടുകയാണ്. അവർ വണ്ടിയിൽ പോകുന്ന ഞങ്ങളെ കണ്ടു . . . . . അപ്പോഴേക്കും തുടങ്ങി പലരും കര . . . . . അവിടെനിന്നും വമ്പിച്ച ഒരാരവം ഉയൎന്നുകേട്ടു. നിസ്സ്വാൎത്ഥസ്നേഹത്തിന്മേലേക്കു ചളിവാരി എറിയുവാൻ ശ്രമിക്കുകയാണവർ. അവിടെനിന്നും വ്യക്തമായൊരു ശബ്ദം— ആരുടേതെന്നു മനസ്സിലായില്ല—ഞങ്ങൾ കേട്ടു. "ഇക്കാ . . . . അവൾക്കൊന്നും ഇല്ലല്ലോ . . ? . . ? . . ?" ഹായ്! മുഷ്ടനിറഞ്ഞ ലോകത്തിന്റെ വജ്രായുധം അതു ഞങ്ങളുടെ നേൎക്കു വീശി.

എന്റെ ഹൃദയം പിടഞ്ഞു. ഇതിന്നുമേൽ ഒന്നും കേൾക്കാനില്ലായിരുന്നു ഞങ്ങളെ സംബന്ധിച്ച്! "ഏട്ടാ" അവൾ ദയനീയതയോടെ എന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. അയ്യോ പാവം! ആ നിഷ്ക്കളങ്ക ഹൃദയം ആ അവസരത്തിൽ എത്രകണ്ടു വേദനിച്ചിരിക്കും? ഞാനറിയാതെ എന്റെ കണ്ണിൽനിന്നും രണ്ടിററു കണ്ണുനീർ നിലത്തു വീണു. അതവൾ കണ്ടു. അവൾ ഒന്നും മിണ്ടിയില്ല. ഞങ്ങൾക്കു സംസാരിക്കുവാൻതന്നെ സാധിച്ചില്ല; അത്രക്കു വ്യസനമുണ്ടായിരുന്നു.

ആ സംഭവത്തിന്നുശേഷം ഞങ്ങൾ തമ്മിൽ അകലുവാൻ തുടങ്ങി. അല്ല; ഞാൻ അവളിൽനിന്നും അകന്നകന്നു പോരുവാൻ ശ്രമിച്ചു. എന്നിട്ടും അവൾ പലപ്പോഴും വരും എന്റെ അരികിൽ. എന്നെ വിളിക്കും "ഏട്ടാ"— മാധുൎയ്യമേറിയ ആ വിളി.

"അനുജത്തി പോകു" അപ്പോഴെല്ലാം എന്റെ ശബ്ദം ഇടറിയിരുന്നു. അതോടെ അവൾ പോകും; മുഖം പൊത്തിയുംകൊണ്ടവൾ പോകും. സ്നേഹസമ്പന്നരായ രണ്ടുപേരെ ആ കൊടുംപാപികൾ അങ്ങിനെ അകററി. പക്ഷെ ഹൃദയങ്ങളെ വേൎപെടുത്തുവാൻ ശക്തി അവൎക്കില്ലായിരുന്നു.

അതെ, അവളുടെ നന്മക്കുവേണ്ടി ഞാൻ അവളിൽനിന്നു അകന്നു. നിഷ്ക്കളങ്കമായ ഒരു ബാലികയുടെ ചരിത്രത്തിൽ ഇനിയും അപവാദങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേൎക്കരുതല്ലോ

മനുഷ്യൻ സംസ്കാരചിത്തനും സദാചാരസമ്പന്നനുമാണത്രെ. മനുഷ്യത്വം പുരോഗമിക്കുകയാണത്രെ; പുരോഗമിക്കുക. പക്ഷെ ആഗമനം നാശഗൎത്തത്തിലേക്കാണെന്നുമാത്രം. സ്നേഹിതാ, ലോകം എന്നിൽനിന്നും ആ സ്നേഹശീലയെ അകററി.

എന്റെ അനുജത്തിയുടെ സ്നേഹമസൃണമായ ആ വിളി അവളുടെ രോഗശയ്യയിൽനിന്നാണ് പിന്നീട് ഞാൻ കേട്ടതു്.

രവി അല്പസമയം നിശ്ചേഷ്ടനായിരുന്നു. അവന്റെ നയനങ്ങളിൽനിന്നും ബാഷ്പകണങ്ങൾ ഇററിററു വീണു. ടവ്വൽകൊണ്ടു കണ്ണുനീർ തുടച്ചു ഒരു ദീൎഘനിശ്വാസത്തോടെ രവി കഥ തുടൎന്നു.

ഞാൻ കഴിഞ്ഞ വൎഷം ഇന്റർ പാസായി. ഉപരിപഠനാൎത്ഥം എനിക്കിങ്ങോട്ടു പോരേണ്ടിവന്നു. അവളോടു യാത്രപോലും ചോദിക്കാതെയാണ് ഞാൻ പോന്നതു്. പടികടക്കുമ്പോൾ ഞാൻ വീട്ടിലേക്കൊന്നു തിരിഞ്ഞു നോക്കി. എന്നെ നോക്കിയുംകൊണ്ടു വരാന്തയിൽ നിന്നിമേഷയായി നില്ക്കുകയാണ് അവൾ. സ്നേഹംനിറഞ്ഞ ആ ഹൃദയം എനിക്കു മംഗളാശംസകൾ നേരുകയായിരിക്കാം.

കോട്ടർലി കഴിഞ്ഞ ദിവസമാണ ഹോളിഡെയിസ്സിൽ വീട്ടിലേക്കു ചെല്ലുവാൻ പറഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ആ കത്തു കിട്ടിയതു്. അതിലെ പ്രധാന വൎത്തമാനം—അതെ, അതെന്നെ ഉടൻതന്നെ വീട്ടിലേക്കു പോകുവാൻ പ്രേരിപ്പിച്ചു.

എന്റെ പൊന്നനുജത്തി സന്നിപാതജ്വരം പിടിച്ച് ജാഗ്രതാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചിരിക്കയാണെന്നാണ് അതിൽ സൂചിപ്പിച്ചിരുന്നത്.

ഞാൻ നാട്ടിലെത്തി. സ്റ്റേഷനിൽനിന്നും എന്നെ വീട്ടിലെത്തിച്ച വണ്ടിക്കാരനു വണ്ടിയിൽനിന്നുതന്നെ ഞാൻ കൂലികൊടുത്തു. അത്രയും വൈകരുതല്ലോ . . .

ഞാൻ നേരെ അവളുടെ വീട്ടിലേക്കാണ് ചെന്നത്. അവിടം ആകെ നിശ്ശബ്ദമായിരുന്നു. ഞാൻ വല്ലാതെ ഭയന്നു. എന്റെ അനുജത്തി . . . ഞാൻ അകത്തേക്കു പ്രവേശിച്ചു. "ഏട്ടാ" ക്ഷീണിച്ച ആ വിളിയാണ് എന്നെ സ്വാഗതം ചെയ്തത്.

ഹൌ, ഞാൻ അവിടെ കണ്ട കാഴ്ച! എന്റെ അനുജത്തിയുണ്ട് എല്ലും തൊലിയും മാത്രമായി ശയ്യയിൽ കിടക്കുന്നു. അവളെ കണ്ടാൽ തിരിച്ചറിയുകയില്ല. ക്ഷീണിച്ചതെങ്കിലും ആ മിഴികൾ അപ്പോഴും പ്രകാശമാനമാണ്.

എന്നെ കണ്ടയുടൻ ആ വിളറിയ മുഖത്തിൽ ഒരു പുഞ്ചിരി നിഴലാടി. ഞാൻ മൂകനായിനിന്നതേയുള്ളു. നിറഞ്ഞ ഹൃദയം സാധാരണ മൂകമായിരിക്കുമല്ലൊ. സ്നേഹമസൃണമായ രണ്ടു ഹൃദയം വികാരങ്ങൾ കൈമാറുകയാണ്!

ഞാൻ അവളുടെ ശയ്യയിൽ ഇരുന്നു. അവൾ വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ടു എന്റെ മടിയിൽ തലവെക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. അവൾക്കതു സാധിച്ചില്ല; അവളുടെ ശക്തിയെല്ലാം ക്ഷയിച്ചിരുന്നു. ഞാൻ അവളെ സഹായിച്ചു. ആ വിളറിയ മുഖം വികസിച്ചു. എന്റെ സാമീപ്യത്തിൽ അവൾ അത്യധികം സന്തോഷിച്ചിരിക്കണം. രവിയുടെ കണ്ഠം ഇടറിയിരുന്നില്ല എങ്കിലും അവന്റെ കണ്ണിൽനിന്നും കണ്ണുനീർ ഇററിററു വീണു.

അവളുടെ ചുണ്ടുകളനങ്ങി; പക്ഷെ ശബ്ദം പുറത്തുവന്നില്ല. അവൾ എന്തോ പറയുവാൻ യത്നിക്കയാണെന്നെനിക്കു മനസ്സിലായി. എന്റെ ചെവികൾ അവളുടെ അധരത്തോടടുപ്പിച്ചു. "ഏട്ടാ ഈ അനുജത്തിയെ . . . . മറന്നേക്കൂ ഏട്ടാ! . . . . വെള്ളം" ഞാൻ അല്പം വെള്ളം അവളുടെ വായിലേക്കൊഴിച്ചുകൊടുത്തു. മതിയായി എന്നു കാണിക്കുവാൻ അവൾ വായ് പൂട്ടിച്ചുണ്ട് ഇടച്ചു; ചെരിഞ്ഞുകിടന്നു.

"ഏട്ടാ" അവൾ എന്റെ അരക്കെട്ടിൽ പിടിച്ചു. "ഏട്ടാ" അവൾ എന്റെ മുഖത്തേക്കു നോക്കി. എന്റെ കണ്ണുനീർക്കണങ്ങൾ അവളുടെ മിഴികളിൽ പതിച്ചു.

"ഏട്ടാ" അവൾ എന്നെ ഒന്നുകൂടി വിളിച്ചു—അവസാനത്തെ വിളി.

"സ്നേഹിതാ" രവിയുടെ ശബ്ദം ഇടറിയിരുന്നു. അവന്റെ കണ്ണുകൾ കലങ്ങിമറിഞ്ഞിരുന്നു. "എന്റെ പൊന്നനുജത്തി മൃത്യുയവനികക്കുള്ളിൽ മറക്കപ്പെട്ടു. അത്രയും സമയം അവൾ എന്നെ കാണുവാനായി കാത്തിരുന്നതാണ്. രവിയുടെ നയനങ്ങൾ ബാഷ്പവർഷം ചെയ്യുകയാണ്. "ഇനി ഞാനെന്നാണ് ആ വിളി—മധുരസ്വരത്തിലുള്ള ആ വിളി കേൾക്കുക . . . ? . . . ?"

(പകൎപ്പവകാശം കഥികനു്)

ಸೌಭಾಗ್ಯಂ

ಸ್ತ್ರೀಯರ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಖೆ

ಸಂಪುಟ IX ಮೇ 1953 ಸಂಚಿಕೆ 5

ಸೋದರೀ ಪ್ರೇಮ

"ನವಗಿರಿ ನಂದ"

ಶಾರದೆಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಇನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ—ಅವಳ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ. ಮತ್ತೆಲ್ಲ ವಿಧದಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾಳೆ. ಆ ಬಣ್ಣ ಮಾತ್ರ . . . ಎಲ್ಲಾ ಬಣ್ಣ ಮಸಿನುಂಗಿತು ಎಂಬ ಗಾದೆಯ ಹಾಗೆ . . . . ಪಾಪ.

ಅವಳ ತಂದೆ ವೆಂಕಪ್ಪ ತಾಲೂಕಾಫೀಸಿನ ಒಬ್ಬ ಬಡ ಗುಮಾಸ್ತ. ಆತನ ಹಿರಿಯ ಮಗಳೇ ಶಾರದೆ. ಅವಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮನೂ ಒಬ್ಬಳು ತಂಗಿಯೂ ಇದ್ದಾಳೆ ಆ ತಂಗಿಗೆ ಈಗ 15 ವರ್ಷ ಬಂತು. ಶಾರದೆಗೆ ಹನ್ನೆರಡ ನೆಯ ವಯಸ್ಸು ಕಾಲಿಟ್ಟಾಗಲೇ ಅವಳ ಮದುವೆಯ ಪ್ರಯತ್ನ—ವರಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಮಂತ ವರರ ಕಡೆಗೆ ಹಾಯಲಿಕ್ಕಂತೂ ಈ ಬಡ ಗುಮಾಸ್ತನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ? ಹುಡುಗಿ ಸುಂದರಿ ಯಾಗಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀಮಂತರ ಯೋಗ ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಉಳಿದ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ವರರಂದಿರೆಲ್ಲ ಶಾರ ದೆಯ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವನ್ನು ನೋಡಿ ನಕಾರವಿತ್ತು ಹೊರಟು ಹೋದವರೇ. ಅವಳ ಬಣ್ಣದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಸ ಲಿಕ್ಕಾಗಿ ತಕ್ಕಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣೆಯ ದ್ರವ್ಯಕ್ಕೂ ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ ಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಬಂದು ನೋಡಿ ಹೋದ ವರರಂದಿರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರ ಮುಂದೆ ಸುಳಿದು ಸುಳಿದು—ತನ್ನ ಚೆಂದ ತೋರಿಸಿ ತೋರಿಸಿ ಶಾರದೆಗೆ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು—ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ವರ್ಷ ದಿಂದ ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ವರೆಗೆ. ತನಗೆ ಮದುವೆಯೂ ಬೇಡ, ಮಾಂಗಲ್ಯವೂ ಬೇಡ ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳವಳು. ಹೆತ್ತವರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಅವಳ ಗೊಡವೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇ ಸದ್ಯಬಿಟ್ಟರು. ಅವಳ ತಂಗಿ ಸರೋಜೆಗೆ ಮದುವೆಯ ವಯಸ್ಸಾಗುತ್ತ ಬಂತಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಅವಳ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕ ಬೇಕಾಯಿತು ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ.

ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗ ಲಾರೆನೆಂದು ಸರೋಜೆ ಒಂದೇ ಹಟ ಹಿಡಿದಿದ್ದಳು. ಅದು ಸಹಜ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಸಂಬಂಧ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಲ್ಲ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರ್ಶ ಸೋದರೀ ಬಂಧನವದು. ಅಷ್ಟು ಅನ್ಯೋನ್ಯ. ಆಕೃತಿ ಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ಸರೋಜೆ ಥಳಥಳನೆ ಹೊಳೆಯುವ ಪುತ್ಥಳಿ ಬಣ್ಣದ ಸುಂದರಿ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಸುಗುಣಿಯೂ ಹೌದು. ಅವಳ ವಿವಾಹ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೆತ್ತವರಿಗೇನೂ ಚಿಂತೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸುಂದರ ಅರಗಿಳಿಯನ್ನು ಯಾವ ಗಂಡು ಗರುಡನಾದರೂ ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದಾನು ಎಂದು ಅವರು ಆಗಾಗ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಿತ್ತು. ಅದೇನೂ ಸುಳ್ಳಾಗಿಲ್ಲ.

ಅವಳ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೆತ್ತಿದ್ದೇತಡ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ನಾಳೆನಾಡದಿನೊಳಗೆ ಅವರು "ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಲು" ಬರುವವರಿದ್ದರು. ವೆಂಕಪ್ಪ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಾತು ಮುಂದುವರಿಸಿದ್ದನು.

ಇದನ್ನು ಕುರಿತು ವೆಂಕಪ್ಪ ಸರೋಜೆಯೊಡನೆ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೇಳುವ ಅಗತ್ಯವೇನೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿದ್ದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸರೋಜೆ ತಾಯಿಯ ಮುಂದೆ ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು, ಅಂದರೆ ತನ್ನ ಮದುವೆಯನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ದುಃಖಪಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಳು. ಈ ವಿಷಯ ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ವೆಂಕಪ್ಪ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

"ಏನಮ್ಮಾ ಸರೋಜ, ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಕೊಡೋಣವೆಂದು ಏಳೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕಾಲುಸವೆಸಿಕೊಂಡ ದುಃಖವು ಸಾಲದೆಂದು ಈಗ ನೀನು ಬೇರೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಹಟಮಾಡ ತೊಡಗಿದಿಯಾ? ಆ ಹಾಳು ಪಾಪಿಷ್ಠ ಹುಡುಗಿ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನೂ ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ನಿನಗಾದರೂ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಬಿಡೋಣವೆಂದರೆ ನೀನು ಹೊಲ್ಲದ ಹಟದಿಂದ ತೊಂದರೆ ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಿ. ನಿನಗೇನು ಬುದ್ಧಿ ಇಲ್ಲವೇ? ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ, ಓದು ಬರಹ ಕಲಿತಿದ್ದಿ, ಒಳ್ಳೆದು ಕೆಟ್ಟದು ತಿಳಿಯುವ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆದಿದ್ದಿ. ನಿನಗೀಗ ನಾವು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡುವ ಸಂಬಂಧವು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಬಂಧ? ವರನು ಬಿ.ಎ.; ಸರಕಾರೀ ನೌಕರ. ಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಪಿತರಾರ್ಜಿತವೂ ಉಂಟು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ನೀನು ಅಕ್ಕನ ಮದುವೆಯ ನೆವನ ಹೇಳಿ ತಡೆ ಮಾಡಬಹುದೆ? ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರ ಪ್ರೀತಿಗೂ ಈ ಮದುವೆಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಅವರವರು ಪಡಕೊಂಡು ಬಂದ ಫಲ ಅವರವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತೆ" ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ತುಂಬಾ ನೀತಿಬೋಧ ಮಾಡಿದರೂ ಅವಳದು ಒಂದೇ ಹಟ—"ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾದರೇನೇ ನನ್ನ ಮದುವೆ!" ಎಂದು.

ಈಗ ಬರುವ ವರನಿಗೆ ತಂಗಿಗೆ ಬದಲು ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವುಂಟೆ? ಆ ವರನು ಮಾತ್ರ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗಿಯಾದ ಕಪ್ಪು ಶಾರದೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಾನು? ಬೆಳ್ಳಗಿನವಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ ಕಪ್ಪಿನವಳನ್ನು ಮುಂದೆ ತರುವುದೇನು ಚೆಂದ? ಇದರಿಂದ ಉಭಯ ಭ್ರಷ್ಟತೆಯಾಗದೆ ಮತ್ತೇನಾದೀತು? ಕಡೆಗೆ ವೆಂಕಪ್ಪ ಸಿಟ್ಟನಿಂದ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದ "ಏನಾದರೂ ಸರಿ ನಾಡದು ಹುಡುಗಿ ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಾಗ ಹೀಗೆಲ್ಲ ತೊಂದರೆ ಮಾಡದೆ ಅವರ ಇದರಿಗೆ ಬರಲೇ ಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತುಂಬ ಅಪಾಯ ಉಂಟು ಎಚ್ಚರ!" ಎಂದು ಗದರಿಸಿ ಹೋದನು.

ಸರೋಜೆಯ ಅಣ್ಣ, ಶಾರದೆಯ ತಮ್ಮ ವೇಣು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದನು. "ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯೊಂದಾಗಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ನಾನೇ ನಿಂತು ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆಮಾಡಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಪಂಥಕೂಡ ಕಟ್ಟಿದನು.

ಶಾರದೆ ತಂಗಿಗೆ ಮಾಡಿದ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕಂತೂ ಇತಿ ಮಿತಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. "ನನ್ನ ಮದುವೆಗೂ ನಿನ್ನ ಮದುವೆಗೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ ತಂಗಿ. ನನಗೋಸ್ಕರ ನೀನು ಹೀಗೆ ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದು ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ತಾಪವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಬಾರದು. ನಿನಗೆ ಮದುವೆಯಾದರೆ ನಿನ್ನ ಅತ್ತೆ ಮನೆಯವರ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಹೇಳಿಸಿ ನಂತರ ನನಗೂ ಒಂದು ಮದುವೆ ನೀನೇ ಮಾಡಿಸ ಬಹುದಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಾನು ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಕಲ್ತು ಟೀಚರೋ, ನರ್ಸೋ ಆಗಿ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಿಯೇನು. ಈ ರೂಪಾಕಾರಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾ ಪ್ರಕಾರ ಬರುವುದಲ್ಲವಷ್ಟೆ?" ಎಂದು ಎಷ್ಟೋ ಹೇಳಿ ನೋಡಿದಳು.

ಹೀಗೆಯೇ ಆ ದಿನವೂ ಮರುದಿನವೂ ಕಳೆದು ಮೂರನೇ ದಿನವೂ ಬಂತು. ವರನ ಕಡೆಯವರು 'ಹುಡುಗಿ ನೋಡಲು' ಬರುವ ವೇಳೆ ಸಮೀಪಿಸಿತು. ವೆಂಕಪ್ಪ

ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಕಠಿಣವಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಗಂತುಕರಿಗಾಗಿ ಕಾದುಕೊಂಡಿದ್ದನು.

* * *

ಅವನು ಎಷ್ಟು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರೇನು? ಯಾರೆಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೇನು? ಸರೋಜ ಹಟ ಬಿಡಲೇ ಇಲ್ಲ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಅವಳು ಹಟವಾದಿನಿಯಂತೆ. ಅದೀಗ ಸರಿಯಾದ ಆಯತ ಸಮಯಕ್ಕೇ ಬಂದು ನಿಂತಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು; ತನ್ನ ಮದುವೆಯೊಂದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ತನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯವು ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮ ತಾನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಗಂಡನೊಂದಿಗೇ ಇರಬೇಕಾಗಿಬರುತ್ತೆ. ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೂ ಮತ್ತೆ ಅಕ್ಕನ ವಿಷಯವನ್ನು ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕನ ಗತಿ ಏನಾಗುವುದೋ? ಅಕ್ಕ ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವಳು! ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ! ಮಗುವಾದಾಗಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಡಿಸಿ, ಇಬ್ಬರೂ ಜತೆಯಾಗಿ ಆಡಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ಅವಳು ಸೊರಗಿ ಸಾಯಬೇಕು, ತಾನು ಮಾತ್ರ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಾಳಿಕೊಂಡು ಮೆರೆಯಬೇಕೆ? ಆಗದೇ ಆಗದು. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗದೆ ತನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ . . . ."

ಅವರು ಬಂದರು. ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. ವರನಾದ ವೆಂಕಟರಾಜ, ಅವನ ತಾಯಿ ಯಶೋದಮ್ಮ, ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಆನಂದಯ್ಯ ಇಷ್ಟೇ ಮಂದಿ. ಇವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ ಅಣ್ಣಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಉಭಯತ್ರ ಪರಿಚಿತರಾದ ಮಧ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ವರನಿಗೆ ತಂದೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಆನಂದಯ್ಯ ಬಂದಿದ್ದ.

ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರಿಗೆಲ್ಲಾ ವೇಣುವೇ ಉಪ್ಪಿಟ್ಟಿನ ತಟ್ಟೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ತಂದಿಟ್ಟನು. "ಸರೋಜೆಯೇ ಕಾಫಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರಲಿ" ಎಂದನು ವೆಂಕಪ್ಪ. ಆದರೆ ಒಳಗೆ ಏನೋ ಗಜಿಬಿಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ಗಜಿಬಿಜಿಯೇನು? ಸರೋಜೆ ಹೊರಗೆ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲೇ ಇಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆ ಶೀರೆ ಕೂಡ ಉಟ್ಟಿಲ್ಲ. ತಲೆ ಬಾಚಲಿಕ್ಕೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕನೂ ತಾಯಿಯೂ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಅವಳಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಮಾಡಿ ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಇವರ ಕಾಟದಿಂದ ಸರೋಜೆ ಅಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಫಿಯನ್ನು ಕೂಡ ವೇಣುವೇ ತಂದಿಟ್ಟನು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖವೂ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕವಾಗಿ ನಿಂತಿತು.

ವೆಂಕಪ್ಪ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಸಂದಿಗ್ಧ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹಟ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಮರ್ಯಾದೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಾಳಲ್ಲ ಎಂದು ವೆಂಕಪ್ಪನ ಸಿಟ್ಟು ಉಕ್ಕಿಬಂತು. ತಾಳ್ಮೆಗೆಟ್ಟು ಛಟೀಲನೆ ಎರಡೇಟು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟನು ಮಗಳ ಬೆನ್ನಿಗೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಒಳಗೆ ಬಂದು ಅವನನ್ನು ತಡೆದು ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದರು. ವರನ ತಾಯಿ ಯಶೋದಮ್ಮನೂ ಒಳಗೆ ಬಂದಳು. ಅವರೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ವರನೂ ಅವನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನೂ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು.

ವಿಷಯವೆಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಹುಡುಗಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಅವಳ ಅಕ್ಕನನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಹುಡುಗಿಯ ಅಣ್ಣ ಆನಂದಯ್ಯ ಹೇಳಿದ "ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಗಡಿಬಿಡಿ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಬೇಡ. ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಲಿ, ನಂತರ ತಂಗಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ಇವನೊಂದಿಗೇ ಮಾಡೋಣ, ಏನೂ ಅವಸರವಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಹೇಳುವುದು ಯಥಾರ್ಥವೇ ನಾವೀಗ ಬಂದ ಕೆಲಸವಾಯಿತು. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಹುಡುಗಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದೆವು."

ಆನಂತರ ಅವರೆಲ್ಲ ಹೊರಗೆಬಂದು ಹೊರಡುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದರು. ವೆಂಕಪ್ಪನ ಮುಖ ಖಿನ್ನತೆಯಿಂದ ಬಾಡಿತ್ತು. ಅಕ್ಕ ಶಾರದೆ ಯಶೋದಮ್ಮನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು—"ಈ ದಿನ ಹೀಗಾಯಿತಂತ ನೀವು ಒಮ್ಮೆಗೇ ಮನಸ್ಸು ಮುರಿದು ಬಿಡಬೇಡಿ ಅಮ್ಮ. ನಾನೇನೋ ಹೀಗೆ ಕಪ್ಪಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಯಾರಿಗೂ ಬೇಡದವಳಾದೆ. ನಾನು ನನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದಳು ಗದ್ಗದ ಸ್ವರದಿಂದ. ಆಗ ಆನಂದಯ್ಯನೂ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ.

"ಆಗಲಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಸಂಬಂಧವೇ ನಮಗಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಿ" ಎಂದಳು ಯಶೋದಮ್ಮ.

ಅನಂತರ ಹೊರಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಯಶೋದಮ್ಮ ಆನಂದಯ್ಯನನ್ನು ದೂರ ಕರೆದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಏನೋ ಗುಸ ಗುಸನೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು. ಸನ್ನೆಯರಿತು ಅಣ್ಣಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೂ ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರೂ ಆ ಗುಸು ಗುಸಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವರ ಗುಸು ಗುಸು ಮುಗಿಯದ್ದು ನೋಡಿ ವೆಂಕಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಮೆಲ್ಲನೆ ವೆಂಕಟರಾಜನೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ "ಏನು ಸಂಗತಿ?" ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದ.

"ಮತ್ತೇನು? ನಿನ್ನ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇ. ನಿನಗೆ ಹುಡುಗಿ ಹಿಡಿಯಿತೋ?" ಎಂದ ಆನಂದಯ್ಯ.

"ನನಗೆ ಹಿಡಿಯಿತೋ ಎಂದು ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಕ್ಕೆ ನೀವು ಗುಸು ಗುಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಅರ್ಥವೇನು?" ಎಂದ ವೆಂಕಟರಾಜ.

"ಹಾಗೆ ಕೇಳಯ್ಯ. ಇಷ್ಟು ಕಾಲ ಮದುವೆಯೇ ಬೇಡವೆಂದು ಮೊಂಡಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ನಿನ್ನ ಈ ಗುಟ್ಟೇನಣ್ಣಾ ಅಂತ ಕೇಳು ನಿನ್ನಣ್ಣನನ್ನು" ಎಂದರು ಅಣ್ಣಾ. ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು.

ಯಶೋದಮ್ಮ ನೆಂದಳು "ತಂಗಿ ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟರಾಜನಿಗೆ ಆದೀತಂತ ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಏನೋ?" ಎಂದು ಮಗನ ಮುಖ ನೋಡಿದಳು.

"ನನ್ನಿಂದೇನಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ" ಎಂದ ವೆಂಕಟರಾಜ.

"ಈಗ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕೂಡಾ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಂತ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ"— ಅಣ್ಣಾ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆಂದರು.

"ಹೌದೇನಣ್ಣ?"

"ಹೂಂ. ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ." ಎಂದ ಆನಂದಯ್ಯ.

"ಹೌದು. ಆನಂದನಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವಯಸ್ಸು. ಅವಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಹುಡುಗಿಯ ಪಾಡು, ಗುಣ ನಡತೆ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಬಹುದು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಪ್ಪೊಂತ!" ಎಂದು ಯಶೋದಮ್ಮ ನಂದಳು.

"ಹಾಗಾದರೆ ನನಗೋಸ್ಕರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೆಂತಲೋ?" ವೆಂಕಟರಾಜ ಕೇಳಿದ.

"ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿದ್ದು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಅಣ್ಣ ಗೋವಿಂದನಿಂದ. ಅವನು ಸುಂದರಿಯಾದ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಮೆಚ್ಚಿ ತನಗೆ ಅವಳೇ ಆಗಬೇಕಂತ ಹಟ ಹಿಡಿದು ಮಾಡಿಕೊಂಡನಷ್ಟೆ? ನಂತರ ಅವರಿಗೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯೇ ಇಲ್ಲದೆ ನಿತ್ಯ ಜಗಳ. ಅದರಿಂದಾಗಿ ತಾನೇ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಪಾಲಾಗಿ ಈಗ ಅವನು ಬೇರೆ ಹೋದದ್ದು? ಬೇರೆ ಹೋದರೂ ಅವನೇನೂ ಸುಖವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ತಾನು ಸುಂದರಿ ಎಂಬ ಹೆಮ್ಮೆ; ಇವನಿಗೆ ಅವಳ ಮೇಲೆ ನಾನಾ ಸಂದೇಹ. ಇದರಿಂದೆಲ್ಲಾ ಮದುವೆಯೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದಿದ್ದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂತಲೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಯೋಗವೇ ಈಗ ಕೂಡಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತೆ. ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಪ್ಪುತಾನೇ? ಅಂತೂ ಹುಡುಗಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿದ್ದರೆ ನನ್ನಿಂದೇನೂ ಆಕ್ಷೇಪವಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಆನಂದಯ್ಯ ನೆಂದ.

ಹೊರಡಲಿಕ್ಕಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಅಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದರು. ವೆಂಕಪ್ಪನು ಸಂತೋಷದ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ತೇಲಿದನು. ಹಟ ವಾದಿನಿಯೆಂದು ಯಾವ ಮಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದನೋ, ಅವಳ ಆ ಹಟವು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗೆದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವನೀಗ ಅವಳನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ! ಮುಂದೇನು?

ಆನಂದಯ್ಯನಿಗೂ ಕಪ್ಪು ಹುಡುಗಿ ಶಾರದೆಗೂ ಮೊದಲನೇ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ನಂತರದ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಶಾರದಾ ಆನಂದಯ್ಯರೊಂದಾಗಿ, ಸರೋಜಾ ವೆಂಕಟರಾಜರ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಜರುಗಿಸಿದರು

ಈ ಮದುವೆಗಳಿಂದ ಬಡ ವೆಂಕಪ್ಪನಿಗೆ ಸಲ್ಪ ಸಾಲವಾದರೂ, ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮದುವೆಯಾದ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಅದೆಲ್ಲಾ ತೇಲಿಹೋಯಿತು. ಈ ಮದುವೆಗೆ ತಂಗಿ ಸರೋಜೆಯ ದೃಢವಾದ ಸೋದರೀ ಪ್ರೇಮವೇ ಕಾರಣವಲ್ಲವೇ?

सौभाग्य

महिलाभ्युदय विभाग, मद्रास

वाल्यूम IX मई १९९३ नं० ५

तुम बाजी मार गई ।

वी. नागेश्वर

वाह री जिन्दगी ! मैं तुझे फूलों की सेज समझता था । पर तू तो मेरे लिये कांटों की सेज सिद्ध हुयी । मैं तुझे वसन्त का मन्द बयार समझता था । पर तू तो ग्रीष्म का प्रचंडवात प्रगट हुयी । मैं तुझे प्रातःकाल की ऊषा समझता था । पर तू तो निशाचरी के रूप में अवतारित हुयी । मैं क्या कर सकता था ? कुछ नहीं । यह दुनिया क्या समझे कि परायी पीर कैसी होती है ? यह जीवन ही बडा अजीबो-गरीब है । नहीं तो क्या ? मेरे मन की वह चिन्गारी अन्दर ही अन्दर सुलगती रहती है । जरा भी चैन नहीं, आराम नहीं । मैंने कितनी कोशिश की कि उसे पूरा बुझादे, मिटादे । पर कुछ असर नहीं हुआ । जराभी नतीजा न निकला । हां, यह भी मुझे बडा विचित्र लगता है कि मैं किसी की तरफ झुक जाता हूँ तो कोई मेरी तरफ । कैसा जीवन है ।

उस दिन सुबह जब मैं नें सुना कि शाम को अमुक का व्याख्यान होनेवाला है तो मुझे बडी खुशी हुई । क्योंकि वह वक्ता खुद मेरा गहरा दोस्त है । सोचा अच्छा ही हुआ कि एक बार अपने यार से मिलने का मौका मिलगया ।

पर दुपहर को खबर मिली कि शाम की सभा में वह वक्ता आ नहीं रहे तो कुछ फीका पड गया । फीका का मतलब निराश तो नहीं, पर मैं जीवन के बारे में सोचने लगा । यह जीवन भी कैसा निराला है ! आशा के साथ निराशा, सुखः के साथ दुःख, दिन के साथ रात न जाने क्या क्या भरी पडी हैं, हमारी जिन्दगी को दूभर बनाने के लिये ? यह प्रकृति भी तो आखिर इससे भिन्न है कहां ? मन हरनेवाले गुलाबी फूलों के साथ चीर डालनेवाले वे कांटें । दिलको खिलानेवाली चांदनी के साथ वह मन विदारक अमवसा ! एक नहीं दो नहीं, ऐसे ही हजारों मिशाल भरे पडे हैं । कहां तक सोचें ? कब तक समझे ? यों मैं अपनी ख्याली

दुनिया में मस्त हो रहा था तो अचानक मेरी निद्रा टूटी। पहले दरवाजे का खट-खटाहट सुना तो था पर उसपर ध्यान नहीं दिया। समझा कि बगल का दरवाजा होगा। पर ऐसे ही दो-चार बार खट-खटाई गई तो मैं उकता गया। तंग आगया इतने गुस्से में आया कि खट खटानेवाले के कान गैठ दूँ। कुछ बड-बडाता हुआ दरवाजे पर गया और खोल दिया। तो मैं सन्न रह गया। अवाक हो गया। मुँह बंद हो गया। मेरे कुछ कहने के पहले ही 'वह' अन्दर आ चुकी। दीवार से सटकर खडी हो गई। मैं तो सिर्फ उसी की ओर देखता रहा पर कुछ कह नहीं पाया। मैं सोचने लगा कि यह अभी क्यों आ गई? कैसे आ गई? इसे देखते ही मुझे बोलते न बनता है क्यों? अरे मेरे हाथ पैर भी कांपनेलगे! यह मुझे चुप देख अपने मन में क्या सोचती होगी? मैं तो निरा बुद्धू हो गया। नहीं, गूँगा ही बन गया। नहीं तो बोल क्यों नहीं पाता?

आखिर वही बोली—'क्यों जी किस सोचमें हैं? अरे। कांपते-से भी नजर आरहे हैं? मैं तो कोई राक्षसी नहीं कि मुझे देखते ही डर जाय। कुछ बोलिये तो।

अब मैं स्वस्थ हो गया। शरीर की कँप-कँपी भी कम हुई पर साथ ही इस सोच में पड गया कि बोलूँ तो क्या बोलूँ? किसके बारे में? कैसे? ओह! बुलाने पर मौत भी नहीं आती। कुछ सुझता भी नहीं। आखिर क्या करूँ?

वह मेरी हालत भांप गई। और मुझे परेशान करना उचित न समझा होगा।

बोली—सुना न? अभी तार आया कि वह वक्ता शाम को आनेवाले हैं?

तब भी मैं कुछ कह नहीं सका। सिर्फ 'हां' कह दिया।

उसीने फिर पूछा—'क्या वह वक्ता आप के दोस्त हैं?'

मैं ने सिर हिलाते हुए 'हां' कह दिया।

उसीने पूछा—'क्या आप की तबीयत ठीक नहीं?'

अब मैं कुछ कहने को समर्थ हुआ। कहा भी—'हां, तुम्हें देखने पर तबीयत ठीक कैसे हो सकती है?'

वह खीज गई। बोली—'जी कैसी बातें कर रहे हैं?

मैं बोला—'क्या मैं झूठ कह रहा हूँ? नहीं तो मैं कांपता भी क्यों? एक बात तक मुँह से न निकली न?

वह मुस्कुराती हुई बोली—'शायद और किसी की याद आ जाय।'

मैं मन ही मन दुहराने लगा—'हां, किसी की याद आजाय, हां किसी की याद आजाय।'

मेरा चेहरा पीला पड गया । मेरा वह जोश गुम हो गया । वही बात मन ही मन दुहराने लगा 'हां, और किसी की याद हो जाय ? और किसी की याद हो जाय' । मैं कितना ओछा हूँ ? कितना बेवकूफ ? मैं बिलकुल अपना होश-हवाश खो बैठा । नहीं तो…… । नहीं तो…… ।

उस दिन सरला ने भी ठीक यही कहा था ।—'और किसी की याद आजाय !' आज यह भी ठीक वैसे ही ।

मैं कितना बेईमान हूँ कि मैं इस 'लीला' की तरफ झुक जाता हूँ । मैं ने कितनी बार कोशिश की कि उस आग को बुझा दूँ । वह सरला तो मेरे लिए मर चुकी । पर उसकी लगाई आग तो ज्यों की त्यों बनी है । अन्दर ही अन्दर सुलगती रहती है । मैं ने कितना चाहा कि जटा दूर हो जाय । चैन की सांसलें । पर कब सफल हो पाया ? मैं जितना ही उसे भूल जाने की कोशिश करता हूँ वह उतनी ही भडक उठती है । यह तो सच साबित होता है कि चिता तो आदमी के मरजाने पर जलाती है । पर चिंता तो उसे जीते जी जलाती है । मैं धोखा खा गया । उसने मुझे धोखा दिया । मैं तबाह हो गया । मैं अब किसी काम का न रहा । न नौ न तेरह में । मैने कितना चाहा था इसे ? क्या वह सब एक सपना ही है ? नहीं, नहीं, सच है । सच है । इसने मुझसे कितने वादे किये थे ।

वह बोली—किशोर ! शादी होगी तो तुझे से नहीं तो नहीं ? पर अब ? पर अब ? हाँ, अब जरा समझ में आने लगा है कि वे सब झूठे वादे हैं । सब झूठे हैं जिन में जरा भी सचाई नहीं । वह तो बडे मजे में है । मैं ही निरा बुद्धू । न घर का व घाट का । पर मैं भी तो कहाँ का सच्चा ? मैं तो इस लीला की तरफ झुक जाता हूँ न ? नहीं तो यह बेबसी क्यों ? मैंने भी तो आखिर, उससे वादा किया था न कि मैं जीवन भर तेरा ही रहकर रहूँगा । प्रेम एक ही बार हो जाता है । वह तो कोई सौदा नहीं कि जरूरत पर बाजार जाके जितना चाहे खरीद लाय । पर अब ? मेरी नीयत ? मैं क्यों इस लीला की तरफ़ झुक जाता हूँ ? मैं इसकी तरफ क्यों आकृष्ट होता हूँ ? नहीं, नहीं मैं इसकी तरफ आकृष्ट नहीं होता । मैं इसकी तरफ झुकता नहीं । सिर्फ मन, बहला लेता हूँ । इतना ही । सिर्फ इतना ही । मैं इतना कमजोर नहीं कि इसके पीछे पड जाय । मैं कमजोर नहीं । पर, पर… ओह । मेरा सिर चकरा रहा है ।

वह कुछ कहने लगी । तब जाकर कहीं मेरा ध्यान भंग हुआ । मैं कुछ लजा गया ।

उसने कहा—क्यों जी ? अब मैं चल देती हूँ । आप तो पूरे डूब ही गये ?

मैं ने कुछ माफी के स्वर में कहा—मैं तो बिलकुल भूला पडा था । अब कहो तो ।

वह बोली—मैं क्या कहूँ ? आप तो किसी गहरी चिंता में हैं ?

मैं कहने लगा—'नहीं, नहीं लीला ! मैं तो सिर्फ यही सोच रहा था कि यह जीवन भी कैसा अनोखा है ? आज मेरी हालत ही देखो । मैं कहीं का न रहा । न घर का न घाट का । हर दम चिंता

लगाये रहती है । जरा भी चैन नहीं । आराम नहीं । कभी कभी मर जाने तक की ख्वाइश होती है । पर मैं बेहया ऐसे ही जी रहा हूँ । न किसी में मन लगता है । न किसी से तसल्ली ही होती है । हां, जब कभी तुम्हें देखता तो थोडी देर के लिये सारी चिंतायें भूल जाता हूँ । क्षण भर केलिये चैन । पर अब मेरे लिये रखा ही क्या है कि मैं जीवन का लुफ्त उठा सकूँ ? यह जीवन ही मेरे लिये भार दीखता है । यह जिन्दगी ही मेरे लिये फीकी लगती है ।

वह बोली—'मैं कुछ समझी नहीं ।'

मैं—'तुम समझोगी भी कैसे ? मैं तो बिलकुल धोखा खा गया । मैं तो बरबाद हो गया । नहीं तो··· । नहीं तो··· । वह सरला । उसने मुझ से कितने वादे किये थे ? कितनी बातें हुई थीं । पर अब··· ? पर अब··· ? अब तो वह बडे मजे में है । वह पुरी धोखे-बाज है । नहीं तो शादी ही क्यों करती ? मैं तो क्षण क्षण मरता रहा । पल पल तडपता रहा । अब रखा ही क्या ?'

—सशेष ।

